Ազգ
Azg armenian daily
10 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1994 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ # 24 (527)

Մարտեր Ֆիզուլու ուղղությամբ

Ղարաբաղյան ուժերը կասեցնում են գրոհները

ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 9 ՓԵՏՐՎԱՐ. Երեկ եւ նախորդ գիշեր իրադրությունը Լեռնային Ղարաբաղի ռազմաճակատներում շարունակում էր մնալ ծայրահեղ լարված: Ադրբեջանական կազմավորումները փորձում էին առաջ շարժվել հայկական պաշտպանական դիրքերի ուղղությամբ եւ ճնշելով ղարաբաղյան ուժերի պաշտպանական շղթան, թափանցել Ղարաբաղի խորքը: ԼՂՀ պաշտպանության բանակի շտաբի տվյալներով, այսօր վաղ առավոտյան ադրբեջանական կազմավորումներն ուժգին հրետանային նախապատրաստությունից հետո 9 տանկի աջակցությամբ լայնածավալ գրոհ են սկսել Ֆիզուլու շրջանի Կարախանբեյլի գյուղի հայկական պաշտպանական դիրքերի ուղղությամբ: Ադրբեջանական կողմից գրոհին մասնակցել է ավելի քան 500 զինվոր: Ժամը 12-ի դրությամբ կատաղի մարտերը ռազմաճակատի այս հատվածում շարունակվում էին: Ղարաբաղյան ուժերին հաջողվում է կասեցնել թշնամու բոլոր գրոհները: Երկուստեք կան կորուստներ, որոնց թիվը ճշտվում է: Ռազմաճակատի մյուս հատվածներում եւ Քելբաջարի շրջանի հյուսիսում այսօր ռազմական լայնածավալ գործողություններ չեն արձանագրվել: ■

ԲԱԼԿԱՆՆԵՐ

Աշխարհը մոտ է երրորդ աշխարհամարտին

Մինչ արեւմտյան մայրաքաղաքներում հարավսլավական ճգնաժամից որեւէ կերպ դուրս գալու տենդագին փնտրտուք է գնում, Ռուսաստանի Դաշնության արտգործ նախարար Անդրեյ Կոզիրեւը Արեւմուտքի իր գործընկերներին ուղղված սթափեցնող սառը ցնցուղներից անցնում է բացահայտ սպառնալիքի. «Սերբերի դեմ օդուժի կիրառումը կարող է հանգեցնել երրորդ համաշխարհային պատերազմին»: Անդրեյ Կոզիրեւի այս խոսքերը փետրվարի 8-ին թնդում էին ողջ աշխարհով մեկ: Սա արդեն Վլադիմիր Ժիրինովսկու սովորական դարձած պոռոտախոսություններից մեկը չէ, այլ արտաքին հարաբերություններում ռուսաստանյան ռեֆորմների դրոշակակրի, աշխարհի մեկ վեցերորդ մասում իշխանության իրական լծակներին տնօրինող քաղաքական գործչի հայտարարությունն է: Ուշագրավ է այն, որ բալկանյան ճգնաժամի նկատմամբ վերաբերմունքի հարցում եվրոպական երկրների բաժանումը մեկը-մեկին կրկնում է վերջին երկու հարյուրամյակներում ավանդական դարձած մոտեցումները, առանձնապես առաջին աշխարհամարտի իրավիճակը, այն բանից հետո, երբ «Մլադա Բոսնիա» ազգայնական կազմակերպության անդամ Գավրիլո Պրինցիպի կրակոցը կտրեց ավստրո-հունգարական թագաժառանգ Ֆրանց Ֆերդինանդի կյանքի թելը: Այսօր, Սարաեւոյի շուկայի հրապարակում տեղի ունեցած կիրակնօրյա ողբերգությունը շատերի մեջ հիշողություն է արթնացնում հենց այն ողբերգական օրվա մասին:

Միայն Ռուսաստանը չէ, որ խիստ զգավոր է վերաբերվում սերբերի նկատմամբ զինուժի կիրառման ծրագրերին: Հունաստանի իշխանությունները միանշանակորեն դեմ արտահայտվեցին սերբերին պատժելու ծրագրերին եւ հայտարարեցին, որ կգործադրեն բոլոր ջանքերը նման գործողությունը խափանելու համար: Ուղղափառ սլավոնների համերաշխության ճակատում հայտնվեց նաեւ Բուլղարիան: Ռուսաստանի դեմ ի դեմս Արեւմուտքի պաշտպանություն որոնող Ուկրաինան անգամ կտրականապես դեմ արտահայտվեց սերբերի դեմ զինուժի կիրառմանը: Ուկրաինայի արտգործ նախարար Զլենկոն Բրյուսելում տված իր հայտարարությունում միանշանակ տեսակետ արտահայտեց այդ հարցում իր երկրի դիրքորոշման վերաբերյալ: Միայն թե տպավորությունը մեղմելու համար դիմեց ֆրանսիացիների սիրած պատճառաբանությանը, հիշեցնելով Բոսնիայի մահմեդական անկլավներից մեկում տեղակայված 420 զինվորներից բաղկացած ուկրաինական կապույտ սաղավարտների խմբի մասին:

Ի տարբերություն սերբերի պաշտպանների ճամբարի, նրանց դեմ ուժ գործադրելու կողմնակիցների ճամբարում համերաշխություն չկա: Միացյալ Նահանգները, որի դիրքորոշումն է, որ ի վերջո վճռելու է բալկանյան ճգնաժամի ճակատագիրը, խորապես մտահոգված են իրենց մասնագետների այն եզրակացությամբ, որ օդուժի կիրառումը ոչ միայն չեն լուծի պատերազմի խնդիրը, այլեւ կբորբոքեն այն: Ամերիկյան փորձագետները հիշեցնում են իրենց վարչակարգին, որ անգամ Ծոցի պատերազմի ժամանակ, չնայած երեսունհինգ օր տեւած ռմբակոծություններին, անհրաժեշտություն եղավ դիմելու ցամաքային զորքերի միջամտությանը: «Բայց Բոսնիան իրաքյան անապատները չէ եւ այստեղ օրեր շարունակ ռմբակոծությամբ չես զբաղվի», արդարացիորեն նշում է փորձագետներից մեկը: Իսկ դա նշանակում է, որ ռմբակոծություններից բացի, շահագրգիռ երկրները ստիպված են լինելու դիմելու նաեւ

▸ Տես էջ 8

ՄԵԾ ԲՐԻՏԱՆԻԱ

Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը հանդիպեց Եղիսաբեթ 2-րդի եւ Ջոն Մեյջորի հետ

«700 տարի հետո Հայաստանի երկրորդ ղեկավարն այցելեց Բրիտանիա»

ՀԱՄԼԵՏ ԳԱՍՊԱՐՅԱՆ
Հատուկ թղթակից

ԼՈՆԴՈՆ, 9 ՓԵՏՐՎԱՐ. Շարունակվում է ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի այցը Մեծ Բրիտանիա: Այսօր առավոտյան նախագահը հայ պաշտոնյաների հետ այցելեց Լոնդոնի Լամբեթ պալատ, հանդիպելու անգլիական եկեղեցու առաջնորդ Քենտրբերիի արքեպիսկոպոս Ջորջ Քերիի հետ: Լամբեթ պալատում, որ 800 տարուց ավելի բրիտանական արքեպիսկոպոսների նստավայրն է, Հայաստանի նախագահին դիմավորողների մեջ էին նաեւ Անգլիայի հայ առաքելական եկեղեցու առաջնորդ արքեպիսկոպոս Եղիշե Կիզիրյանը եւ անգլիահայ հայտնի ազգային գործիչ Ջորջ Քյուրքչյանը: Քենտրբերիի արքեպիսկոպոսի եւ Լ. Տեր-Պետրոսյանի միջեւ տեղի ունեցավ մտքերի փոխանակում: Այնուհետեւ Հայաստանի նախագահը ուղեւորվեց Վեստմինստերյան աբբայություն, 11-րդ դարի մի շինություն, որտեղ սկսած 16-րդ դարից թաղված են Անգլիայի բոլոր թագավորները եւ թագուհիները, բացառությամբ երկուսի, եւ բրիտանական պատմության բազմաթիվ հանրահայտ դեմքեր, եւ ծաղիկներ դրեց Անհայտ զինվորի գերեզմանին: Հայաստանից ժամանած պաշտոնական հյուրերի առաջ ողջույնի խոսք ասաց Վեստմինստերի առաջնորդ Մայքլ Մեյնը, հիշատակելով, որ Հայաստանը հնագույն քրիստոնեական երկիր է: «Մենք հիշում ենք նրանց, ասաց Մեյնը, ովքեր զոհվել են հանուն Բրիտանիայի, որոնց մեջ քիչ չեն եղել նաեւ հայերը»: Այնուհետեւ Վեստմինստերի առաջնորդը հատուկ աղոթեց Հայաստանում խաղաղություն հաստատելու համար: Նախագահ Տեր-Պետրոսյանը ստորագրեց Վեստմինստերյան աբբայության հյուրերի մատյանում:

Լոնդոնի ժամանակով ճիշտ ժ. 11:50-ին Հայաստանի նախագահը եւ տիկին Լյուդմիլա Տեր-Պետրոսյանը Լոնդոնում Հայաստանի արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Արմեն Սարգսյանի ուղեկցությամբ ժամանեցին Բաքինգհեմի թագավորական պալատ, որ թագուհի Վիկտորիայի ժամանակներից ի վեր բրիտանական միապետների նստավայրն է Լոնդոնում: Թագավորական պալատը պահակախմբի միջով եւ Հայաստանի հիմնի հնչյունների ներքո, որ որեւէ երկրին պատվին արված հազվագյուտ երեւույթ է Բաքինգհեմ պալատում, Հայաստանի նախագահին պալատի դռների մոտ դիմավորեց թագուհու մաժորդոմ գեներալ-գնդապետ Բլեր Սթյուարտ-Վիլսոնը: Թագուհի Եղիսաբեթ II-ը Հայաստանի բարձրաստիճան հյուրերին ընդունեց իր ընդունելությունների սրահում թեյի սեղանի շուրջ եւ 20 րոպեանոց զրույց ունեցավ նրանց հետ:

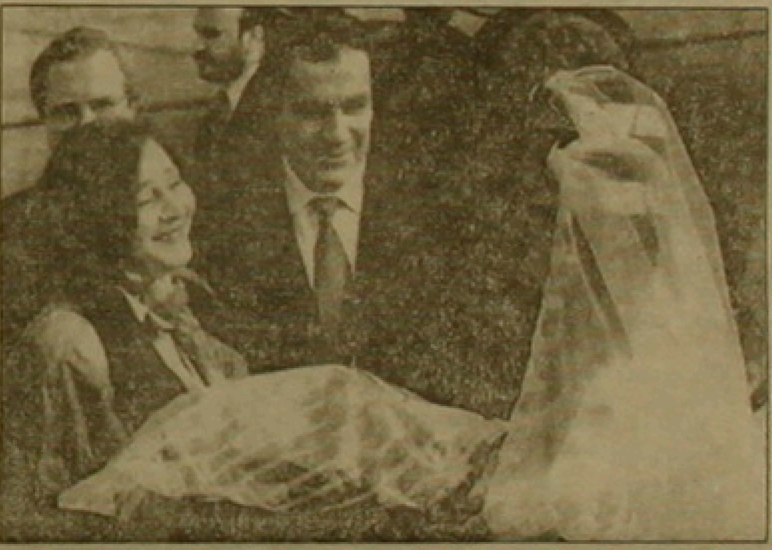

Ժամը 13-ին նախագահ Տեր-Պետրոսյանը եւ Հայաստանի պաշտոնական պատվիրակության անդամներ փոխվարչապետ Վիգեն Չիտեչյանը, էներգնախարար Սեպուհ Թաշճյանը, արտգործնախարար Վահան Փափազյանը, ֆինանսների նախարար Լեւոն Բարխուդարյանը եւ ավագ դեսպան Արմեն Սարգսյանը ժամանեցին Դաունինգ Սթրիթ 10, որ 1735-ից ի վեր Բրիտանիայի վարչապետների նստավայրն է: Մուտքի մոտ նրանց դիմավորեց վարչապետ Ջոն Մեյջորը, որի հետ տեղի ունեցավ զրույց փոխադարձ հետաքրքրություն ներկայացնող հարցերի շուրջ: Զրույցի մանրամասների մասին առայժմ շատ բան հայտնի չէ, սակայն, ըստ տեղեկությունների, նախատեսվում էր քննարկել տնտեսական համագործակցության հնարավորության, Ղարաբաղի հակամարտության կարգավորման եւ ընդհանրապես շրջանային քաղաքականության հարցեր:

Այնուհետեւ Մեծ Բրիտանիայի վարչապետը ճաշ տվեց ի պատիվ Հայաստանի նախագահի եւ բարձրաստիճան հյուրերի:

Այնուհետեւ հայտնի դարձավ, որ վարչապետ Ջոն Մեյջորի հետ հանդիպումն անցել է աշխատանքային ճաշի ձեւով: Մինչ այդ ստորագրվել են երեք փաստաթուղթ՝ հայտարարագիր հայ-բրիտանական հարաբերությունների զարգացման մասին եւ երկու համաձայնագիր մշակույթի, սպորտի եւ գիտության եւ հաղորդակցության վերաբերյալ: Այնուհետեւ հիմնական ուշադրություն է դարձվել Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտությանը: Մեծ Բրիտանիան խոստացել է աջակցել միջազգային կազմակերպություններում Հայաստանի առաջարկություններին: Քննարկվել է նաեւ Հայաստանի ատոմակայանի վերաբացման հարցը, համաձայնություն է ձեռք բերվել այն դիտարկել փորձագետների մակարդակով:

Լոնդոնյան մամուլը շարունակում է արձագանքել Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի այցին: «Ինդիփենդենթը», որ հունվարին հրապարակում էր արել Ադրբեջան տարվելիք բրիտանական վարձկանների եւ զենքի մասին, այսօր նշել է նախագահի ժամանումը: Լոնդոնյան մի այլ հայտնի թերթ՝ «Թայմսը», «Հայաստանը ակնկալում է վերջ տալ Ղարաբաղի պատերազմին» վերնագրով հոդված է զետեղել, ուր նշում է, թե Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը Հայաստանի առաջին ղեկավարն է, որ այցելում է Մեծ Բրիտանիա Լեւոն V թագավորից ի վեր, որ 700 տարի առաջ եվրոպական մայրաքաղաքներում շրջելուց հետո եկավ Լոնդոն՝ խնդրելու Ռիչարդ II-ի օգնությունը սելջուկ թուրքերի դեմ: Իրոք, ինչպես հայտնի է, Կիլիկիայի Լեւոն V թագավորը 1385 թ. դեկտեմբերին հասնելով Լոնդոն, հաջորդ տարի ելույթ ունենալով Վեստմինստերյան պալատում, կոչ արեց անմիջապես դադարեցնել Ֆրանսիայի եւ Անգլիայի միջեւ հարյուրամյա պատերազմը եւ իրենց միջոցները ուղղել վերականգնելու Կիլիկիայի հայկական թագավորությունը: Ռիչարդ II-ն ընդունեց հայ թագավորի խաղաղության առաջարկը, սակայն դժբախտաբար չկարողացավ այն իրագործել, ասվում է Լոնդոնում տարածված մի տեղեկության մեջ. «...հարյուրամյակներ անց կհաջողվի՞ խաղաղության իր ծրագիրը հաստատել Հայաստանի նոր ղեկավարին»:

Այս երեկոյան նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը պետք է ելույթ ունենա միջազգային հարաբերությունների թագավորական ինստիտուտում Չաթըմ Հաուսում «ԱՊՀ նորանկախ երկրները. Կովկասի եւ Հայաստանի փորձը» թեմայով, պատասխանի հարցերի: Ավելի ուշ տեղի է ունենալու «Հայաստանի երեխաները» բարեգործական գալա-համերգը, որից հետո Հայաստանի դեսպանությունը կազմակերպելու է ընդունելություն:

ՍԱՆԿՏ ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ

Հայ-ադրբեջանական հանդիպումը կլինի Բիշքեկում

Երեկ Սանկտ Պետերբուրգում ավարտվեց ԱՊՀ մասնակից պետությունների միջխորհրդարանական վեհաժողովի խորհրդի նիստը, որին մասնակցում էր նաեւ Հայաստանի պատվիրակությունը խորհրդարանի նախագահ Բաբկեն Արարքցյանի գլխավորությամբ:

Վեհաժողովում որոշվեց հաջորդ նիստը գումարել այս տարվա մարտի 17-ին: Հայաստանի ԳԽ նախագահ Բաբկեն Արարքցյանի պնդմամբ կայանալիք նիստի օրակարգում ընդգրկվել է ԱՊՀ մասնակից պետությունների նկատմամբ շրջափակումների անթույլատրելիության հարցը:

Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության խաղաղ կարգավորման ուղղությամբ ԱՊՀ միջխորհրդարանական վեհաժողովի խմբի հանդիպումից հետո որոշվել է, որ Կիրգիզստանի ԳԽ նախագահ Շերենկուլովի գլխավորությամբ ապրիլ-մայիս ամիսներին Բիշքեկում կկայանա շահագրգիռ կողմերի հանդիպում:

Սանկտ Պետերբուրգում գտնվելու օրերին Բաբկեն Արարքցյանն առանձին հանդիպում է ունեցել ԱՊՀ միջխորհրդարանական ժողովի նախագահ Վլադիմիր Շումեյկոյի հետ:

Վեհաժողովի ավարտից հետո տեղի է ունեցել պատվիրակությունների ղեկավարների մամուլի ասուլիս: Վլադիմիր Շումեյկոն ճաշկերույթ է տվել ի պատիվ ԱՊՀ մասնակից պետությունների խորհրդարանների ղեկավարների:

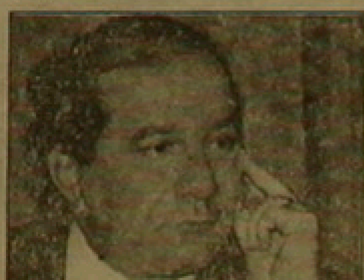

Փետրվարի 7-9-ը Պոլսոյ մէջ կայացաւ *Միջին Ասիոյ, Կովկասի եւ Պալքաններու կրօնական պետերու եւ զանազան այլ երկիրների կրթական ներկայացուցիչներու համաժողով մը, յիշեալ շրջաններու մէջ «խաղաղութիւն եւ հանդուրժողականութիւն հաստատելու» նպատակով: Թէեւ նախատեսուած էր որ ժողովին մասնակցի նաեւ Արցախի Առաջնորդ Պարգեւ եպս. Մարտիրոսեանը, սակայն թուրք իշխանութիւններ մերժած են մուտքի արտօնագիր տալ անոր: Հայ Առաքելական եկեղեցին ներկայացուած է Մեսրոպ արք. Մութաֆեանով եւ Խաժակ արք. Պարսամեանով: Այս առթիւ ՌԱԿ Մ. Նահանգներու հայ իրաւանց խորհուրդին կողմէ բողոքի նամակ ուղղուած է համաժողովին, պահանջելով որ մասնակիցները դատապարտեն թուրք իշխանութիւններու արարքը եւ պահանջեն Պարգեւ սրբազանի մասնակցութիւնը «խաղաղութիւն» եւ մանաւանդ «հանդուրժողութիւն» հաստատելու միտող ժողովին:* ■

digitised by A.R.A.R.@

ՏԵՂԵԿԱՆՔ

[illegible]

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Բնակչության զարգ. զնահատումներ, տագնապներ, սպասելիքներ

ՍՈՒՐԵՆ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ

[illegible]

Հայաստանի բնակչության թիվը

ՎՎ վիճակագրության նախնական տվյալներով, 1994 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ Հայաստանի բնակչության թիվը կազմել է 3 միլիոն 742 հազար մարդ: Այն մեկ տարում աճել է 19,7 հազար մարդով:

1993 թ. ընթացքում հանրապետությունում ծնվել է 58,4 հազար երեխա, մահացել է 26,4 հազար մարդ: Գրանցվել են 21,5 հազար ամուսնություն և 3 հազար ամուսնալուծություն:

Ինչպես ասաց վիճակագրության ժողովրդագրության և աշխատանքի բաժնի պետ Վահան Բախշեցյանը, հանրապետության առկա բնակչության թիվն ավելի քիչ է, քանի որ ժամանակավորապես բացակայողների զգալի մասը հանրապետությունից մեկնելիս գրանցումից դուրս չի գալիս, և միգրացիայի հաշվառման իրականացման իրական մարմինների կողմից դա [illegible]:

Տավուշ ընկնելուն պես ատամով են հանուհանվածներ

ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

[illegible]

ԳՅՈՒՄՐԻ

«Մեղրը» գյումրեցիներին

ԳՅՈՒՄՐԻ, 8 ՓԵՏՐՎԱՐ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ.

[illegible]

Ուշադրություն

Կազմակերպությունը վաճառում է.

- Պոլիէթիլեն խողովակ (ՊՎԽ)
- Վինիլեյի արտադրության հատոցներ
- Տանսֆորմատորային դողակ (թերթավոր, 0,35 մմ)

Զանգահարել
52-06-07 (ն. 1012)

Վաճառվում է ՄԵԾ և ՓՈՔՐ բժշկական հանրագիտարաններ
Հեռ. 223440

ԱԶԳԱՅԻՆ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ

Երևան 375010, Հանրապետության 47

ՀԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ / հեռ. 52[illegible]

ՏԻԳՐԱՆ ՍԱՐԳՍՅԱՆ / 562063

Apple Macintosh

Azg

LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER

Editor
H. AVEDIKIAN / phone 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia 375010

Published in U.S.A. by AZG Publishing Co.
22122 Sherman Way, Suite 203, Canoga Park, CA 91303.

Publisher
Dr. Krikor Krikorian

Executive Director
Vartan Karaghiosian

Production Manager
Raffi Shoubookian

E-MAIL INTERNET: ROOT YEREVAN @ REX. IASNET. COM

digitised by A.R.A.R.@

Ղարաբաղ

[illegible]

ՎՐԱՍՏԱՆ

Ռուսաստանը վերադառնում է իր տանկերով

[illegible]

[illegible]

ԲԱՔՈՒ

Ադրբեջանական մամուլի տեսություն

[illegible]

ՍԻՐԵԼԻ ԴԻՄՈՐԴՆԵՐ

Դ. Պարոնյանի անվան երաժշտական կոմեդիայի պետական թատրոնին կից՝ դերասանական ստուդիան, որի գեղարվեստական ղեկավարն է Հայաստանի ժողովրդական արտիստ Կարպ Խաչվանքյանը, հայտարարում է 1993-94 ուս. տարվա լրացուցիչ ընդունելություն։ Երաժշտական ... կարող են աշխատել ինչպես երաժշտական կոմեդիայի, այնպես էլ հանրապետության մյուս թատրոններում։

Ուսման տևողությունը երեք տարի է։
Ուսանողները կապահովվեն կրթաթոշակով (հանրակացարան չի տրվում)։
Դիմումներն ընդունվում են ս. թ. փետրվարի 10-25-ը, ամեն օր։
Կոնսուլտացիաները՝ փետրվարի 20-27-ը։
Քննությունները՝ մարտի 1-ից։
Հասցեն՝ Խորհրդարանի 4։

Մանրամասն տեղեկությունների համար զանգահարել՝
52-10-64, 58-01-01։

Թատրոնի տնօրինություն

airtours

ՏԻԿՆԱՅՔ ԵՎ ՊԱՐՈՆԱՅՔ

«Հայկական ավիաուղիներ» ավիաընկերության «Էյր տուր» ճամփորդական գրասենյակն ամեն երկուշաբթի իրականացնում է ուղիղ ավիաչվերթներ դեպի Կահիրե։
Ցանկացողների համար կազմակերպվում է նաև չորս օրյա շրջագայություն Կահիրեից Ալեքսանդրիա (Եգիպտոս)։

Առաջին անգամ

Մարտի 3-ին «Էյր տուր» ճամփորդական գրասենյակը կազմակերպում է ավիաչվերթ Երևան-Նիս (Ֆրանսիական կղզի Կորսիկա ծովում, ապա ...)։
Զբոսաշրջիկները կտեղավորվեն ... , կճաշակեն ... խոհանոցի համադամ կերակուրները, ... և ... ։
Մեր գրասենյակում դուք կարող եք ձեռք բերել նաև ... ճամփորդության ուղեգրեր։
Օգտվեք «Էյր տուր» ճամփորդական գրասենյակի ծառայություններից ... միջա կողեկցի Ձեզ։

ՏԻԳՐԱՆ ՄԵԾԻ ... ՀԵՌ. 53-05-11, 53-32-22

ՆՈՐ

«ՆՈՐ» ԲԱՆԿԸ

Ընդունում է ավանդներ և դրամը դիմաց վճարում է

Ամերիկյան դոլար

1 ամսվա համար	*10 %*
3 ամսվա համար	*35 %*

Դրամ

3 ամսվա համար	*45 %*

Ռուսական ռուբլի

1 ամսվա համար	*15 %*
3 ամսվա համար	*55 %*

Պուշկինի 9 ... հեռ. 56-20-36
Կենտրոն ... հեռ. 56-51-07
Չարենց ... հեռ. 46-28-27
Մաշտոց ... 79, հեռ. 27-05-...
... 52-55, 22-06-52
«Սիր» ... հեռ. 59-45-14, 56-40-...

«ՆՈՐ» բանկը հայտարարում է իր ավանդատուներին, որ ... վերադարձնելը կատարվում է սույն թվի փետրվարի 15-ից։

ԱԶԳ

հրատապ

ԱՓՅՈՒՌՔ

Հ.Բ.Ը.Մ.Ը Կը դիմագրաւէ Նոր Մարտահրաւէրներ

Վերջին մի քանի տարիների ընթացքում հայկական բարեգործական մեր մեծագոյն կազմակերպութեան ՀԲԸ Միութեան ակնառանմային դաշտը եւ գործելու եղանակն զգալի փոփոխութիւններ են կրել, արդիւնաւորուեցին, ինչը միանշանակ չի ընդունել տարբեր շրջանակների կողմից: Տարբեր մարդիկ տարբեր նկատառումներից զրկած, Ռեռոգուտում են Միութիւնը, նրա նախագահ Լուիզ Մանուկեան-Սիմոնին, մյուս պատասխանատուներին: Այս կապակցությամբ, Բեյրութի մեր պաշտօնակից «Զարթօնք» օրաթերթում Տալին Եարդեմեանը ընդարձակ հարցազրոյց է հրատարակել ՀԲԸ Միութեան Կեդրոնական վարչական ժողովի Փարիզաբար հրավիրում Պերճ Սեդրակեանի հետ, տող-տող ասոր ընթացքի հարցազրոյցներով, որոնց անկաշկանդ պատասխանել է Միքր Սեդրակեանը, երբեմն խոսելով «տարու» նկատված հարցերի մասին: Հարցազրոյցի գլխաւոր մասերն ամփոփ ներկայացնում ենք ստորեւ:

Համաշխարհային նոր իրադրութիւնները թէ՛ Հայրենիքի եւ թէ՛ Սփիւռքի կը դնեն նոր մարտահրաւէրներ առջեւ ու կը պարտադրեն հայկական կազմակերպութիւններուն վերաճշդելու իրենց դերը արտասահմանի մէջ: «Այս իմաստով է, որ արտասահմանի մեր աւանդական կազմակերպութիւնները լեռ այսու չեն կրնար ինքզինքին նկատել իբրեւ Սփիւռքի կազմակերպութիւններ, այլ ազգային կազմակերպութիւն պէտք առնելով իր ընդհանրութեան մէջ Հայրենիքով թէ Սփիւռքով», ըսած է Մեր Սեդրակեան: 1990-էն ի վեր նախագահական պաշտօնը ստանձնած տիկ. Լուիզ Մանուկեան-Սիմոնի մասին խօսելով, ան բացատրութիւն կը նկատէ այս ճակատագրական շրջանին անհրաժեշտ ներուժը եւ հայկական ընտանեկան դաստիարակութեամբ բռնուած անձնաւորութիւն մը ունենալու Միութեան գլուխը: «Կ'ուզեմ շեշտել, թէ հակառակ տարածայնութիւններու, հայրենիքի հանդէպ իր յանձնառութիւններու կողքին, Լուիզ Սիմոն շարունակեց եւ կը շարունակէ հանդիսաւոր մնալ արտասահմանի մեր ծրագիրներու կարեւորութեան» կ'ըսէ ան: Իսկ անդրադառնալով անոնց կողմէ կատարուած այն քննադատութիւններուն, թէ նախագահուհին յաճախ առանց խորհրդակցելու որոշումներ կ'առնէ եւ իր կարծիքը կը պարտադրէ, Մեր Պ. Սեդրակեան սխալ կը գտնէ այդ ընդդիմադիր ու վիրաւորական Կեդրոնական Վարչական Ժողովի միւս անդամներուն, որոնք երկարամեայ ազգային-հասարակական վաստակ ունեցող անձնաւորութիւններ են, ու կ'աւելցնէ. «Կը խորհիմ թէ իրաւանցի ան, նախնական սկզբունքները պահպանելով հանդերձ, իրաւունք ունի իր իւրայատուկ մօտեցումները, ոճը եւ յղացումները ունենալու: Բնական է որ օրական 10-12 ժամ գրասենեակը անցնող գործունեայ նախագահուհի մը դառնալով, Լուիզ Սիմոնի եւ իր շրջապատի մարդոց միջեւ հակասութիւններ ծագին, մարդիկ ալ անոր լաւ կողմերը մոռնալով, միայն ժխտական յիշեն»:

Պատասխանելով այն հարցումին, թէ ինչո՞ւ կը բացատրի կարգ մը հաստատութիւններու փակումը, նիւթական յատկացումներու կրճատումը կամ դադրեցումը, պրն. Սեդրակեան կը նշէ թէ լաւ կանոնաւորութեան, շրջանակներ ոչ միայն ինքնաբաւ պէտք է ըլլան, այլ նաեւ իրենց ծախսի մէկ մասը ինչպէս օժանդակութիւնը պէտք է բերեն Կեդրոնին, եւ թէ ՀԲԸՄ-ը դրամ հայթայթող կազմակերպութիւն մը չէ, այլ ժողովուրդէն առնող եւ ժողովուրդին վերադարձնող կազմակերպութիւն մը: Խօսելով կրթական հաստատութիւններու մասին, ան ըսած է, թէ կրթական նպաստներու համար կը յատկացուի Միութեան ընդհանուր պիւտճէին 76 տոկոսը, որ ցարդ եղած յատկացումներուն ամենաբարձրն է: Անդրադառնալով նաեւ գաղութներու միջեւ եղած զանգուածային տեղափոխութիւններուն, ան օրինակը կը բերէ Ռոպրրթանի դպրոցին, որ 120 աշակերտ (45-ը մանկամսուրի բաժնին մէջ) ամէն դասարան 6-7 աշակերտով, կը գոյացնէր տարեկան 200 հազար տոլարի բաց մը, մինչ կրթական մասնագէտներ, արդիւնաբեր եւ առողջ կրթական հաստատութեան մը համար 250-300 աշակերտներու նուազագոյն թիւը նկատի ունին: «Ռոպրրթանի դպրոցը փակելու սկզբունքային որոշումը առաջին անգամ առնուած էր 1983-ին, տիար Ալեք Մանուկեանի նախագահութեան օրով, եւ թող չըսեն թէ Ալեք Մանուկեան նուազ մտահոգ էր կրթական հաստատութիւններով, քան որեւէ ուրիշ հայ» եզրակացուցած է Մեր Սեդրակեան: Նոյնն է պարագան, ըսած է ան, Պէյրութի Տէմիրճեան Վարժարանին:

Միւս կողմէ, ՀԲԸՄ-ը նոր վարժարան մը բացած է Լոս Անճելըսի մէջ 850 աշակերտով, հինգ միլիոն տոլարի արժէքի ներդրումով մը, որուն 300000 տոլարը տիկ. Լուիզ Սիմոնի անձնական նուիրատուութիւնն է:

Խօսելով Հայաստանի մէջ ՀԲԸՄ-ի կատարած հսկայական ներդրումներու եւ անոնց անմիջական արդիւնաւորման բացակայութեան մասին, պրն. Սեդրակեան ըսած է, թէ երկրաշարժէն անմիջապէս ետք Գիւմրիի մէջ սննդամթերքի ստանձնումը բացայայտ կարիք մըն էր, եւ ոչ ոք կը նար նախատեսել խորհ. Միութեան փլուզումը, Արցախի տագնապը եւ շրջափակումը: Այսօր ինչ քանակութեամբ սննդամթերք կը ղրկուի հոն, բայց առաջնային, փոխարէն, իր նպատակին մէջէն ծառայէ: Իսկ խօսելով Հայաստանի Ամերիկեան Համալսարանի ծրագիրին մասին, ան յայտնած է թէ ծրագրին նախաձեռնողը ՀԲԸՄ-ը չէր, այլ երկրին տնտեսութեան եւ ենթակառուցուածքին արդիականացման համար մասնագէտներ պատրաստելու ծրագիր մըն էր, համաձայնութեամբ Հայաստանի տնտեսական եւ կրթական պատասխանատուներուն, եւ որ առաջարկուած էր ՀԲԸՄ-ի, որ իր կարգին, զայն ուսումնասիրել եւ Գալիֆորնիոյ Համալսարանին հովանաւորութիւնն ալ ապահովել ետք, ստանձնած էր անոր գործադրութիւնը այն համոզումով, թէ ինչպէս Պէյրութի Ամերիկեան Համալսարանը, այս մէկը եւս կրնայ շրջանային իմաստով Հայաստանի դերը բարձրացնել որպէս բարձրագոյն ուսման կեդրոն:

Խօսելով Հայաստանի մէջ կատարուած ներդրումներուն մասին, Մեր Սեդրակեան յայտնած է թէ Միութեան դրամագլուխէն չէ որ կը յատկացուին անոնք, այլ յատկապէս այդ նպատակներուն համար հանգանակուած գումարներէ գոյացած են, զի խառն մղիչ ուժ ունենալով տիկ. Լուիզ Սիմոնը:

Մանրամասն անդրադարձած է կրթաթոշակներու բաշխումի ձեւին եւ քանակին մասին: Պրն. Պերճ Սեդրակեան ըսած է, որ փիլիսոփայական հարց է թէ փոքր գումարներով աւելի շատ թիւով ուսանողներու օժանդակե՞լը ճիշդ է, թէ մեծ գումարներով քիչ թիւով միայն շատ կարող ուսանողներու օգնելը ճիշդ ներդրում մըն է: Երկու դրութիւններն ալ միացնող նոր մօտեցում մը վերջի համար սկսած է կիրարկուիլ Միացեալ Նահանգներու մէջ: Ան աւելցուցած է, թէ կրթաթոշակ յատկացնելու համար, Միութիւնը կ'առաջնորդուի բոլոր հայ թէ օտար բարեսիրական կազմակերպութիւններու կողմէ կիրարկուած պայմաններով եւ տեսանիշերով (criteria), այսինքն ուսանողին կարողութիւնը, ընտանեկան եւ տնտեսական վիճակը, ազգային ծառայութեան պատրաստակամութիւնը, նաեւ, նկատի առնելով:

Վերջապէս, պատասխանելով այն ակնարկութիւններուն թէ Միութեան վարչական կառոյցին եւ անդամակցութեան յարաբերութիւնները ժողովրդավարական չեն, Մեր Սեդրակեան ըսած է, թէ հայկական որեւէ կրօնական, բարեսիրական կամ հասարակական կազմակերպութիւն աւելի լաւ դրութիւն մը չունի քան Հ. Բ. Ը. Միութեան ժողովրդավարական կառոյցը: Եզրակացնելով, ան ըսած է. «Տարակարծութիւններ կ'ըլլան, քանի ասիկա առողջութեան նշան է, սակայն, ուղեգիծի շուրջ ոչ մէկ տարակարծութիւն գոյութիւն ունի: Առողջ քննադատութիւններու առջեւ մեր դռները միշտ բաց են»:

«ԱԶԴԱԿ»

ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Սեփականաշնորհում. ինչպե՞ս...

Դատապարտված է նա, ով շարժվում է շաբլոնով

ՄԱՐԳԱՐ ՄԵԼՆՅԱՆ,

Արժեքավոր պետք է համարել այն երկրի փորձը, որտեղից սեփականաշնորհումը սկսեց իր հաղթարշավը ամբողջ աշխարհում: Խոսքը Մեծ Բրիտանիայի Միացյալ Թագավորության մասին է: Փորձենք առանձնացնել դրա հիմնական հանգույցները:

Առաջին հերթին, նախ, ի՞նչն է ի վերջո սեփականաշնորհման օբյեկտը: Սեփականությու՞նը: Անկախ փորձը թույլ է տալիս առանձնացնել այստեղ երկու տարողունակ բաղկացուցիչ: Մի կողմից սեփականաշնորհվում են ֆինանսական և նյութական ակտիվները (ամբողջությամբ կամ մասամբ), մյուս կողմից սեփական ռեսուրսները տնօրինելու իրավունքը, սեփականության իրավունքը: Կարող են սեփականաշնորհվել բոլոր իրավունքները, ներառյալ վերավաճառքը, ինչպես նաև իրավունքների այն մասը, որը կապված է ակտիվների մասնակի սեփականաշնորհման հետ: Սեփականաշնորհման ենթակա են նաև իրավունքները, օրինակ, ակտիվները վերավաճառելը:

Սեփականաշնորհման ժամանակ իրավունքների տնօրինման սահմանափակման հիմնական միջոցը «ոսկե բաժնետոմսի» մեխանիզմն է: Կառավարությունը բաժնետիրական է դարձնում ֆիրման և վաճառում է բոլոր բաժնետոմսերը, բացի մեկից՝ «ոսկե բաժնետոմսից»: Դրա տնօրինումը վերահսկման և արգելման իրավունքներ է տալիս որոշ գործարքների առնչությամբ: Որպես կանոն արգելվում է ցանկացած բաժնետիրոջը վերահսկել ընկերության ակտիվների 15 տոկոսից ավելին կամ վաճառել բաժնետոմսերը արտասահմանյան ներկայացուցիչներին (երբ կառավարությունը սկզբում որոշ առավելություններ կարևոր է համարում): Մյուս կողմից «ոսկե բաժնետոմսը» ոչ մի գույքային իրավունքներ չի տալիս և թույլ չի տալիս միջամտել ընկերության ընթացիկ գործունեությանը: Ֆիրմայի քաղաքականության մշակմանը պետությունը դարձյալ չի միջամտում: Ուղղակի հենց միայն սահմանափակ մեխանիզմի կիրառման հնարավորությունը ստիպում է ֆիրմայի ղեկավարությանը աշխույժ և կարգապահ (օրինապահ) լինել:

Ակտիվներ և իրավունքներ կարող են ձեռք բերել բաժնետերերը, որոնք սեփականության կառույցի տեր են դառնում: Նրանց նպատակը շահաբաժին ստանալն է կամ բորսայական խաղը, կամ էլ՝ երկուսն էլ, սակայն ոչ մասնակցությունը ֆիրմայի գործերում: Մյուս տարբերակն այն է, երբ ուղիղ գնորդ է մասնավոր ֆիրման: Երրորդ տարբերակը սեփականաշնորհվող ձեռնարկության ձեռքբերումն է նրա աշխատողների կոլեկտիվի (հաճախ ղեկավարությամբ, երբեմն նախկին աշխատողներով [illegible]) կամ տպարանների կազմակերպության կողմից: Կապված դրա հետ առանձնացվում է սեփականաշնորհման երեք ձև. 1) բաժնետոմսերի վաճառք ֆոնդային բորսայի միջոցով, 2) ձեռնարկության կամ նրա ակտիվների մի մասի ուղիղ վաճառք գոյություն ունեցող մասնավոր ֆիրմային, որն ըստ էության հավասարազոր է ձուլմանը կամ կլանմանը, 3) ձեռնարկության հետգնումը կոլեկտիվի և ղեկավարության կողմից:

Իսկ ինչի՞ց է կախված այս կամ այն ձևի ընտրությունը: Բաժնետիրությունը, օրինակ, նախընտրում է զարգացած դրամական շուկայի, բանկային ենթակառուցվածքի առկայություն, ինչպես նաև հասարակության լայն շերտերի ներգրավում ձեռնարկության գործերի և սեփականաշնորհման հնարավորությունների մասին, այսինքն փողի ներհոսման այս միջոցի գրավչության մասին, որը սովորաբար ապահովվում է ընդարձակ լրատվական գովազդային արշավով:

Ձեռնարկությունների (որպես կանոն միջին չափերի ընկերությունների) ուղիղ վաճառքը իրականացվում է այն դեպքում, երբ այդ գործի մասնակցները միլիարդավոր կապիտալ ներդրումներ չեն պահանջում: Դրանք փաստորեն կարող են գնվել մի մարդու կամ մարդկանց խմբի կողմից: Այս դեպքում պոտենցիալ գնորդը համեմատաբար հեշտությամբ է կարողանում գնահատել ընկերության հեռանկարները, դրա մեջ փողի ներդրման նպատակահարմարությունը, առանց հատուկ տեղեկատվական միջոցառումների: Մյուս կողմից նման (ոչ «բնական մենաշնորհ») ընկերությունների գործունեությունը սկզբունքային նշանակություն չունի պետության քաղաքականության իրականացման համար: Այդ իսկ պատճառով այստեղ անհրաժեշտություն չկա սեփականաշնորհման և հետսեփականաշնորհման շրջանի համար դժվարին կարգավորման հատուկ մեխանիզմ մշակել:

Կոլեկտիվների և տնօրինության կողմից հետգնումը սովորաբար նույնպես կիրառվում է ոչ մեծ և միջին ձեռնարկությունների համար: Հաճախ դա հանդես է գալիս որպես արդյունավետ կոնֆլիկտի կանխարգելման միջոց: Սակայն քանի որ այդ ձեռնարկության աշխատողների իրական հնարավորությունները բավարար չեն, այդպիսի գործարքը իրականացվում է վարկով, փոխառու կապիտալի ներգրավմամբ: Աշխատողների կողմից ձեռնարկության հետգնման տարածված գործընթացը ԱՄՆ-ում մշակված, այնուհետև աշխարհի տարբեր երկրներում տարածված ESOP համակարգն է: Աշխատանքային բաժնետիրական ընկերության նախագիծը: Ըստ այս նախագծի սեփականաշնորհման ընթացքում ստեղծվում է հատուկ հիմնադրամ (բանկ), որը անմիջականորեն հետգնում է պետությունից սեփականաշնորհվող ձեռնարկությունը և փոխանցում այդ կոլեկտիվի հսկողության տակ, որը հետագայում մաս-մաս վճարում է հիմնադրամին (կամ բանկին) հասցնելով գումարը իր ստացած օգուտներից: Այդպիսով բաժնետոմսերը անցնում են կոլեկտիվի ձեռքը և բաժանվում նրա անդամների միջև:

Այս երեք ձևերից կարևորագույնը, բայց և ամենադժվարը բաժնետիրությունն է: Հիմնահարցն այստեղ սեփականաշնորհվող գործի կամ օբյեկտի գնահատումն է: Դրա համար, որպես, անհրաժեշտ է նույնիսկ Անգլիայի նման զարգացած երկրի սովորական դրամական շուկան: Այն համալրվեց երկու ճանապարհով. ա) բնակչությանը բաժնետոմսի վաճառքով (մանրածախ շուկա), բ) սեփականաշնորհման գործընթաց ներառվեցին արտասահմանյան դրամական շուկաները: Այդպիսով լրացուցիչ հնարավորություններ ստեղծվեցին ընդարձակելու համար սեփականաշնորհվող ընկերությունների բաժնետոմսերի պահանջարկը: Բավականին մեծ պահանջարկն այստեղ անհրաժեշտ է, քանի որ բաժնետոմսերի իրացումը (չհաշված նախապատրաստական փուլը) պետք է իրականացվի արագ: Տևական «բելի գցելով» վաճառքը չի տա անհրաժեշտ արդյունքը ոչ պետությանը, ոչ էլ սեփականաշնորհվող ընկերություններին:

Խոշոր կորպորացիաների սեփականաշնորհման մեխանիզմի մոտավոր սխեման հետևյալն է: Առաջին փուլում տեղի է ունենում ֆիրմայի և շուկայի ուսումնասիրություն ֆակտական ծառայությունների աշխատակիցների, ինվեստիցիոն բանկի, [illegible] խորհրդատուների միջոցով: Հենց դրա հիման վրա էլ կառավարությանը ներկայացվում է զեկույց սեփականաշնորհման հնարավորության, առավելությունների և պայմանների մասին: Դրանք քննարկելով կառավարությունը որոշում է ընդունում սեփականաշնորհման արարողակարգի և մեթոդների մասին:

Երկրորդ փուլում ընտրվում են ֆիրմաները և բանկերը, որոնք սեփականաշնորհման խորհրդատուներ պետք է լինեն տվյալ սեփականաշնորհման գործարքի համար: Նրանց խնդիրն է նախ, ֆիրման նախապատրաստել սեփականաշնորհման համար, ամրապնդելով տնօրինությունը և ներմուծելով համապատասխան մեթոդներ, նորմատիվային բազա, անհրաժեշտ փաստաթղթեր պատրաստել, և երրորդ՝ հակամենաշնորհային միջոցներ նախապատրաստել:

Երրորդ փուլում կատարվում է ֆիրմայի ֆինանսական հաշվեկշռի ստուգում և կարգավորում (նոր բաժնետերերն իրենց փողերով հին պարտքեր չպետք է գնեն): Ընդունվում են նոր մեթոդներ և ակտեր, որոնք կարգավորում են սեփականաշնորհման գործընթացը: Թողարկման և վաճառքի են նախապատրաստվում բաժնետոմսերը:

Չորրորդ փուլում կատարվում է բաժնետոմսերի վաճառքի խորհրդատուների ինվեստիցիոն բանկի, բրոքերային ֆիրմայի, միջնորդ իրավաբանական գրասենյակների ընտրությունը: Որոշում է ընդունվում, թե որքան բաժնետոմս թողարկել, ինչպես և որտեղ դրանք իրացնել: Նախապատրաստվում են և բաշխվում բուկլետներ, սկսում է գործել գովազդային կամպանիան: Վերջնականապես ճշտվում է վաճառքը:

Այսպիսով, կարելի է ասել, որ սեփականաշնորհումը երկարատև, բարդ, բազմակողմանի գործընթաց է, որը հիմնվում է մանրակրկիտ և բազմակողմանի նախապատրաստական աշխատանքի, զարգացած հասուն ենթակառուցվածքի վրա, որոնք փոխկապակցված են պայմանավորված ճյուղային և այլ առանձնահատկություններով:

Սեփականաշնորհումը հնարավոր չէ իրականացնել շաբլոնով, ձևանմուշով: Ով ընտրում է այս ճանապարհը, դատապարտված է իրեն անվերջ փորձարարության, կոռուպցիայի, տնտեսության կազմալուծման և անհամար քաղաքական սխալների հասանման: ■

digitised by A.R.A.R.@

Միջազգային

1979 թ. փետրվարին Իրանում տեղի ունեցավ իր խորությամբ ու ծավալով աշխարհում ֆրանսիական և հոկտեմբերյան հեղափոխություններից հետո ամենախոշոր հեղափոխությունը, որի հետևանքով հիմնադրվեց աշխարհում առաջին կրոնապետությունը։

Իրանի իսլամական հեղափոխությունը սաղմնավորվել էր դեռևս 1963 թ. սկզբներին, Իրանի վերջին շահի բարեփոխումների ծրագրի դեմ հոգևորականների կողմից այաթոլլահ Խոմեյնիի ղեկավարությամբ երկրի տարբեր քաղաքներում ծայր առած ցույցերի ընթացքում։ Նրանք գտնում էին, որ այդ ծրագիրը ոչ միայն հակասում է Իսլամի օրենքներին, այլ նաև ազգային սամական Հանրապետության անունով։

Իրանի Իսլամական հեղափոխությանը մասնակցում էին նաև ոչ կրոնական, քաղաքական այլ ուժեր. ազգայնականները, ձախ ուսանողական տարբեր կուսակցություններ և այլն, որոնք հեղափոխության հաղթանակի հարցում որոշիչ դեր չունեին։ Վերը նշված քաղաքական ուժերի կողմից հանրաքվեի անցկացման ընթացքում առաջարկություններ արվեցին, ինչպես նաև ղեկավարության համակարգի վերաբերյալ առաջարկվեցին հանրապետության, ժողովրդավարական հանրապետության, աշխատավորների և գյուղացիների հանրապետության և Իսլամական, ժողովրդավարական հան-ծր իր խիստ ճակատագիրը որոշելու հարցում, քանի որ հեղափոխության հաղթանակից անմիջապես հետո հասարակության լայն խավերը, մասնակցելով հանրաքվեին, այս են ասել իրենց իրենալական վարչակարգին, երկրում իսլամական հանրապետության հաստատմանը։ Ֆարվարդինի 12-ը, որը համընկնում է մարտի 31-ին, կամ ապրիլի 1-ին, կոչվում է Իսլամական Հանրապետության օր և յուրաքանչյուր տարի տոնվում է մեծ շուքով և խանդավառությամբ։ Հանրաքվեի արդյունքները հաստատվեցին Իրանի Իսլամական Հանրապետության սահմանադրությամբ։ Սահմանադրության առաջին մասի 1-ին և 2-րդ հոդվածներում նշվում է, որ Իրանի ղեկա-

ԻՐԱՆ

Իսլամական հեղափոխության դասերը

ների։ Եւ որ այն ճնշված է ԱՄՆ-ի կողմից։ Ցույցերը ճնշվեցին, իսկ կազմակերպիչներից շատերը ձերբակալվեցին։ Սակայն ժողովրդական առավել մեծ հուզումներից խուսափելու նպատակով Խոմեյնին ազատ արձակվեց։ Պետք է նշել, որ շահի վարչակարգը բերեց հույս ուներ, որ բողոքի ալիքը ճնշելուց հետո Խոմեյնին կդադարեցնի իր պայքարը ընդդեմ շահի քաղաքականության։ Շահի հաշվարկներն այս հարցում ճիշտ դուրս չեկան։ Այդ իսկ պատճառով 1994 թ. աշնանը Խոմեյնին աքսորվեց Թուրքիա, այնտեղ երկու երկրների վերահսկողության տակ նրան արգելված էր քաղաքական-հասարակական որևէ գործունեություն վարել։ 1965 թ., երբ Թուրքիան դժվարանում էր Խոմեյնիի գործունեության վրա վերահսկողության իրականացման հարցում, նրան այնտեղից աքսորեցին Իրաքի Նաջաֆ քաղաքը, որը աշխարհի շիաների կարևոր կենտրոններից մեկն էր։ Նաջաֆում դարձյալ երկակի վերահսկողության տակ գտնվելով հանդերձ Խոմեյնին լայն քաղաքական գործունեություն ծավալեց Իրանում իր կողմնակիցների միջոցով ժողովրդական լայն զանգվածների քաղաքական, գաղափարական գիտակցությունը բարձրացնելու ուղղությամբ։

1963-79 թթ. ընթացքում թեև երկրի տնտեսական բնագավառում ձեռք բերած որոշակի հաջողությունների փաստն անժխտելի էր, բայց ժողովրդավարական ազատությունները խոսքը վերացել էին և բռնապետությունն իր գագաթնակետին էր հասել։

1978 թ.-ից սկսած գործադուլները և բողոքի ցույցերը ազդարարում էին հեղափոխության անխուսափելիության մասին։ Թեև քաղաքագետներից ոմանք կասկածի տակ են դնում հեղափոխության անխուսափելիության հարցը. 1978 թ. հոկտեմբերի 5-ին Խոմեյնին Նաջաֆից տեղափոխվեց Փարիզ, որտեղից էլ ղեկավարում էր հեղափոխությունը։ 1979 թ. հունվարին շահը հարկադրված հեռացավ երկրից։ Դրանից անմիջապես հետո Խոմեյնին 10 կետից բաղկացած մի ուղերձով շեշտեց հեղափոխության կոմիտեների ստեղծման անհրաժեշտության խնդիրը։ Փետրվարի սկզբին Խոմեյնին ժամանեց Թեհրան, իսկ փետրվարի 11-ին հեղափոխությունը տապալեց Իրանում 2500-ամյա պատմություն ունեցող միապետական վարչակարգը։

Իսլամական հեղափոխության հաղթանակից շուրջ մեկ ամիս անց, 1979 թ. մարտի 31-ին (իրանական տոմարով ֆարվարդին ամսի 12-ին) անցկացված հանրաքվեի արդյունքներով Իրանում հաստատվեց աստվածապետական իշխանություն. Իսլամական Հանրապետության տարբերակները։ Սակայն, ինչպես միշտ, այստեղ ևս հեղափոխության առաջնորդը հանդես բերելով խիստ վճռականություն, հայտարարեց. «Իսլամական Հանրապետություն, մի բառ ոչ ավել, ոչ պակաս»։

Ֆարվարդինի 10-ին և 11-ին (մարտի 30-31-ին) Իրանի 24 օստաններում (նահանգ) 18 հազար ընտրական տեղամասերում քվեարկությանը ներկայացան 22 մլն. 800 հազար քվեարկելու իրավունք ունեցողների ավելի քան 98 տոկոսը։ Քվեարկությանը մասնակիցների 98,2 տոկոսը այո էր ասել իսլամական հանրապետությանը, բացասական էին պատասխանել 140-ից քիչ ավելին։

Հեղափոխության առաջնորդ իմամ Խոմեյնին երկրում իսլամական կարգեր հաստատելու կապակցությամբ հղած իր ուղերձում նշել է. «Ֆարվարդինի 12-ի լուսաբացը Ալլահի իշխանության առաջին օրն է, այն մեր կրոնական և ազգային ամենամեծ տոներից մեկն է։ Մեր ժողովուրդը պետք է այսօր տոնելով հավերժացնի այն։ Այսօր բռնապետության 2500-ամյա ապարանքի պարիսպները խորտակվեցին, և սատանայի տիրապետությունը մեկընդմիշտ վերացավ։ Դրան փոխարինել է կեղեքվածների իշխանությունը, որը Աստծո իշխանությունն է»։ Իրանցի քաղաքագետները Ֆարվարդինի հանրաքվեն գնահատում են որպես Իրանի ժողովրդի առաջին հաղթ փոր-թյունը Իսլամական Հանրապետություն է։ Իրանի ժողովուրդն այս իշխանությանը դրական է պատասխանել հենվելով իր վաղեմի հավատամքին, Ղուրանի իշխանության իրավացի և արդարացի լինելուն։ Այն իրականացվել է իմամ Խոմեյնու առաջնորդությամբ իսլամական հեղափոխության հաղթանակի միջոցով 1979 թ. ֆարվարդինի 10-ի և 11-ի հանրաքվեով, որին դրական էին պատասխանել երկրի քվեակության իրավունք ունեցողների 98,2 տոկոսը։ Երկրորդ հոդվածում ասված է.

1. Իսլամական Հանրապետությունը հիմնված է հավատի վրա, միակ Աստծո (բացի Ալլահից չկա ուրիշ աստված), նրան է վերագրվում իշխանությունը և շարիաթը (դատավճիռ).
2. Աստծո ներշնչանքը և նրա հիմնարար նշանակությունը օրենքներում։
3. Վերադարձ դեպի աստված և նրա որոշիչ դերը մարդու կատարելագործման հարցում։
4. Աստծո արդարությունը, արարչության և շարիաթի հարցում։
5. Իմամության (կրոնական ղեկավարության) և նրա կարևոր դերը իսլամական հեղափոխությունում։
6. Մարդ էակի վեհ արժանիքը, Աստծո նկատմամբ պատասխանատվությամբ տոգորված ազատությունը Աստծո առջև։

Է. Բ.

ՏԱՐԱԾՔ

Ֆրանսիան՝ դարձյալ խոշոր ներդրող

ԲՈՆՆ, 8 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՐԻՁՆԵՍ-ՏԱՅՄՍ։ Ֆրանսիացի արդյունաբերողները խոշոր կապիտալի առաջին օտարերկրյա ներդրողներն էին Դաշնակցական Գերմանիայի արևելյան մասի տնտեսության մեջ։ Գերմանիայի «Թրեուհանդանշտալտ» մասնավորեցման գերատեսչության վերջին տվյալներով, 1993 թ. վերջերին ֆրանսիան մասնավորեցված օբյեկտներին մասնակցելու թվով (86) զիջում էր Շվեյցարիային (129) և Մեծ Բրիտանիային (125)։ Սակայն ներդրված միջոցների ծավալով՝ 5,43 միլիարդ գերմանական մարկ (մոտ 18 միլիարդ ֆրանսիական ֆրանկ) նա ընթանում է առջևից, զգալիորեն առաջ անցնելով ԱՄՆ-ից (մոտավորապես 10 միլիարդ ֆրանկ), Մեծ Բրիտանիայից (7,35 միլիարդ) և Շվեյցարիայից (3,93 միլիարդ)։ Բացի այդ, Ֆրանսիայի արդյունաբերական ընկերությունները նախկին ԳԴՀ-ի տարածքում ստեղծել են ամենից մեծ թվով աշխատատեղեր՝ 25434, այն դեպքում երբ, օրինակ, շվեյցարացի արդյունաբերողները՝ 18893, կանադացիները՝ 16712, ավստրիացիները՝ 16135։

Իրականում Դաշնակցային Գերմանիայի նոր երկրամասերի տնտեսության մեջ ֆրանսիական կապիտալի առկայությունը զգալիորեն ավելի լայն է, քանի որ նշվածին պետք է նաև ավելացնել մոտ 20 ֆիրմա, որոնք Ֆրանսիայի կողմից ձեռք բերվածների թվի մեջ չեն մտցված սոսկ այն պատճառով, որ գործառնությունները իրականացվել էին արդեն Գերմանիայի տարածքում գործող ֆրանսիական խմբերի մասնաճյուղերի կողմից։ Գերմանիայի գերատեսչությունը հաշվի չի առել ոչ չմասնավորեցված ձեռնարկություններ ձեռք բերելու գործառնությունները (որոնք իրացվել են, օրինակ, «Լիոնեզ դեզ օ դյումեզ», «Սեն Գոբեն» ընկերությունների կողմից), ոչ էլ մյուս ֆիրմաներից վերագնված ձեռնարկությունները, որոնք ժամանակին դրանք գնել էին «Թրեուհանդից»։

ԱՄՆ-ը վերացրեց առևտրի էմբարգոն Վիետնամի նկատմամբ

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, WSJ, BBC։ Մ. Նահանգների նախագահը հատուկ հրամանագրով վերացրեց 19 տարի շարունակվող առևտրային էմբարգոն Վիետնամից, մեծ գոհունակություն պատճառելով իր երկրի գործարար շրջանակներին։ Նախագահը հույս հայտնեց, թե արգելքների վերացումը կնպաստի Վիետնամում անհետ կորած ամերիկացի ռազմագերիների մասին ամբողջական տեղեկություն ստանալու գործին, միաժամանակ հստակեցնելով, թե էմբարգոյի վերացումը չի նշանակում դիվանագիտական բնականոն հարաբերությունների ստեղծում։ Ամերիկյան գործարար շրջանակներում արդեն իսկ սկսվել է տենդ՝ վիետնամական շուկայում գործող օտարերկրյա ընկերությունների դեմ մրցակցելու։ «Պեպսի կոլա» ընկերությունն արդեն առաջիկա շաբաթ կլինի առաջին ամերիկյանը Վիետնամում։

MAGNUM Inc.

Հարգելի Տիկնայք և Պարոնայք
Այցելեք

«Մագնում» ընկերությունը բացում է Ձեր առջև լայն տարածքներ և առաջարկում է Ձեզ ավիատոմսեր հետևյալ երթուղիներով

Երևան-Օմսկ-Խաբարովսկ
Երևան-Վոլգոգրադ-Բրեստ

Բացի դրանից, «Մագնում» ընկերությունը կվերցնի իր վրա բոլոր անհրաժեշտ փաստաթղթերի և խորհրդատվության անձնագրերի ձևակերպումն ամենակարճ ժամկետներում և կօգնի Ձեզ

Փարիզ, Լոս Անջելես, Վաշինգտոն,
Նյու Յորք, Հալեպ, Դուբայ

բոլոր ինքնաթիռների, ընդունված գներով տոմս գնելու հարցում։

«Մագնում» ընկերությունը նաև հրավիրում է համագործակցելու բոլոր կամերցիոն երթուղիներ կատարող կազմակերպություններին տոմսերը իրացնելու գործում։

Մեր հասցեն՝ Տիգրան Մեծի պող. 23 (մետրոյի «Զորավար Անդրանիկ» կայարանի դիմաց»։
Ամեն օր, բացի կիրակի օրվանից, ժ. 10.00-17.00

ՄԵՆՔ ՍՊԱՍՈՒՄ ԵՆՔ ՁԵԶ

«Գորշ գայլ» Ալի Աղջան գրող է դառնում

Թուրք ահաբեկիչ Ալի Աղջան, որը Սուրբ Պետրոսի հրապարակում 1981 թվականի մայիսի 13-ին կրակել էր Հովհաննես Պողոս II-ի վրա, զարմացրեց դատավորներին, դատախազին, փաստաբաններին և լրագրողներին անսպասելի հայտարարությամբ, որ ինքը նորընծա Հիսուս Քրիստոսն է։

Թուրքական «Գորշ գայլի» այդ արարքը բոլորն ընկալեցին որպես խենթի զառանցանք և մոտավորապես այդպես սահմանեցին Ալի Աղջայի «խոստովանությունը» դատական և լրագրողական նյութերում։

Անցավ ութ տարուց ավելի։ Թվում էր, որ այն ժամանակ բոլորը ...անդուր ժողաքար ծիծաղե... և մոռացան ահաբեկչի ...ավականությունը «սրբերի ...ափի» ...ասծամբ։ Բոլորը, սակայն ոչ ինքը՝ Ալի Աղջան, որը դատապարտված է ցմահ բանտարկության և տարիներ կրում է Անկոնա քաղաքի բանտում։ Այժմ հերթական նորությունը. Ալի Աղջան գրել է 110 էջանոց մի տեքստ և այն վերնագրել՝ «Ես՝ Հիսուս Քրիստոսը»։ Նա դիմել է փաստաբաններ Մարկո Մանֆրեդիին և Մարինա Սաջիտրելլիին, առաջարկելով ձեռագիրը հանձնել հրատարակիչներից մեկին, իսկ ապագա գրքի հոնորարը փոխանցել Բոսնիայի մահմեդական ...ին, ինչպես նաև «տառապող» ...։

Ալի Աղջան հավակնում է, որ «գիտի ամեն ինչ»։ Հռոմի պապի վրա մահափորձից քիչ առաջ, 1983 թվականի մայիսի 1-ին, նա իբր նույնիսկ խոսել էր... Աստծո հետ։

«Իզվեստիա»

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Արվեստաբան Պողոս Հայթայանը՝ հայ սփյուռքի նկարչության մասին (բաժանիչը դարձյալ նույնն է. այս արվեստի համապարփակ ցուցահանդեսի կազմակերպումը Երևանում):

Ծնվել է շատ վաղուց՝ 1936 թ.: Սովորել է Լենինգրադի Ռեպինի անվան գեղարվեստի ակադեմիայի արվեստաբանական բաժնում: Դասավանդել է Երևանի գեղարվեստաթատերական ինստիտուտում: Խմբագրել և հեղինակել է Հայկական հանրագիտարանի 10 հատորի կերպարվեստին վերաբերող հոդվածները: 1982 թ. հրավիրվել է Հայաստանի պետական պատկերասրահ, որպես գլխավոր փոխտնօրեն: 1987 թ. Հայաստանի նկարիչների միության համագումարում ընտրվել է միության նախագահ: Արա Շիրազի հրաժարակա-

ամեն դիմում նրա շարժիչ ուժը սփյուռքի արվեստն էր:

– Զարգացման ինչ-ինչ ընդհանրություններ ունի՞ այս արվեստը Հայաստանում:

– 50-ականներին, երբ դեռ ուսանող էինք, մարդիկ կային, որ մեկ-մեկ, երկու-երկու բերում, Արշիլ Գորկի էին ցույց տալիս... Ինչևէ, ես մի բան գիտեմ, այն գաղափարը կամ գեղագիտական ուղղությունը, կամ ամենը այն ծառը, որի համար համապատասխան պայմաններ կան, կբուսնի, և ոչ ոք չի կարող դա խանգարել:

Իհարկե, սոցիալիստական ռեալիզմի դոգմատիկական դիրքը մեծ հարվածի տակ է դրվել, սփյուռքի այս նկարիչների առջև «ընդդիմության դաշտ» փռվեց մոտ 80-ականների կեսերին: 70-ականներին Ռուբեն Ադալյանի պատկերացմամբ նոտից, Քլայն. սա է նրանց մեծացումը:

– Դուք խոսում եք որպես արվեստաբան: Իսկ որպես Հայաստանի նկարիչների միության նախագա՞հ:

– Հայ սփյուռքի նկարչության ցուցահանդեսի գաղափարը հին բան է: Բայց չինի այնպես, որ այս անգամ էլ սա բացառություն լինի: Ու երբ մի ժամանակ մեզ պատահի մտնում էին սոցռեալիզմի խորդանոցը, հիմա էլ սփյուռքի խորվերի առաջարկեն: Գուցե սխալվում եմ, բայց ամեն դեպքում ծայրահեղականացված ամեն դրսևորման դեմ եմ:

– Որքան ինձ հայտնի է, հետադարձ հայացքից ու ընդհանրացումից բացի ցուցահանդեսի կազմակերպիչները այլ խնդիրներ չեն ուզում լուծել: Սփյուռքի արվեստի

«Կա: 50 տարվա էլ պատմություն ունի»

ՌՈՒԶԱՆ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

նից հետո միության վարչությունը նրան ընտրել է նախագահ:

Շատ չի գրում:

– Ինչո՞ւ եք սփյուռքի նկարչության ցուցահանդեսի կազմակերպիչները Ազգային պատկերասրահն ընտրել: Գուցե ճիշտ կլինի սփյուռքահայ ընդունելի դարձնել նախ ակադեմիակա՞ն շրջաններում: Երկուստեք, Արդի արվեստի թանգարանը պաշտ դահլիճ չունի, բայց Ներքին տան մեր երկու դահլիճն ազատ են, և ծանոթանալ վերջին տարիներին մեր արվեստի ցանկացած դրսևորմանը տեղ են տվել:

– Երբ Ձեզ հայտնի է, նկարիչների այս խումբը ճիշտ ունի հայ սփյուռքի նկարչության ընդհանուր վերլուծությունը, որը մինչև այսօր չի կատարվել: Կուզենայի Ձեր արվեստաբանի կարծիքը հարցնել Հայաստանում այս արվեստի «ընդունման» և զարգացման մասին:

– Երբ սկսենք ծննդաբանությունից, ոչ մի կասկած չունենք Կանդինսկու «Արվեստում հոգևորի մասին» աշխատության վրա: Կարևորը այս տեղն է: Երբ ավանդական գեղագիտության մեջ արվեստն արտացոլում է մարդուն, բնությունը, առօրյա ժամանակում և առօրյա տարածության մեջ, ապա այս արվեստն արտացոլում է մարդու ներքին ապրումները: Այդ ապրումները կարող է արտահայտել մակերեսների միջոցները՝ գծից, երանգից, կետից, ձևից, փոքրից, տեղից, փոխելով առօրյա արտահայտչականություն: Չնայած, սփյուռքը որպես միջոց գործած ... ավանդույթների պատմություն ունի: Ամենամեծ սփյուռքյան երկրներն են: Իսկ Կանդինսկին այս միջոցը դարձրեց նորույթ, աշխարհայացք:

Անգամ նրանք, ովքեր մեռած են նոր սփյուռքյան ժամանակի ըմբռնում չեն ընդունում իմ նորարարական այս ձևը: Նույնիսկ ամենաներով կարող եմ ասել նրանց, ովքեր 50-ականներին նկարում էին ռեալիստական ոճով, 60-ականներին ռեալիստական ոճով, 70-ականներին դարձյալ ռեալիստական, նրանց գործերի վրա անգլիական տպված էր, որ գեղանկարչությունը ընդունարձել է այս երևույթը:

Մյուս սփյուռքյան ամենավաղն սկսել են ստեղծագործել Ռուբեն Ադալյանը, Հենրի Էլիբեկյանը, Ռաֆֆի Ադալյանը: Այնինչ, Վահրամ Գայֆեջյանը ավելի վաղ փորձերի նման հրապարակի գործեր է ստեղծել: Երեք տարի առաջ ցուցադրվել Միլանի Հովհաննիսյանի [illegible]

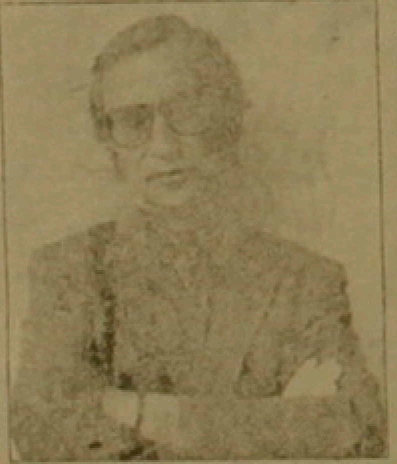

(կոտայք), որպես ձևապաշտական արվեստի ցայտուն օրինակ, պարտվեց ԽՍՀԿ Կենտկոմ և տարիներով արգելվեց տարի ընելով նաև նրա ցուցահանդեսի վրա: Արվեստաբաններն էլ նույն չեն խոսում խաղաղության: Հայաստանի արվեստաբաններից մեկը, հիշում եմ, Մինասի «Ծննդյան» նկարում նա ձեռքերն էր ծաղրում. «Ակնարկած ձեռ-

ևս չլինեն»: Եվ պատահական չէր, որ նույն Կենտկոմը Յուսուփյանի կողմից հետ ձեռք ձեռքի տված արգելվեցին Ռոմ Գարոյի «Անափ ռեալիզմ» գիրքը, որը դեռ այն ժամանակ Պիկասոյի արվեստը համարեց նոր ռեալիզմի դրսևորում:

Չնայած մեր հարգարժան նախագահի անցյալ տարի Արամ Խոյյան-ցյան համերգասրահում մասնակիցների հետ ունեցած հանդիպման ժամանակ ասաց՝ «Մենք ծեզ անսահման ազատություն ենք տվել», և մենք էլ չենք կասկածում, որ այդ ազատությունը կա, բայց ինձ մի շատ հայի նկարիչ ցույց տվեք, որը խոսք է այդ ազատությունը: Արվեստի ամբողջ պատմության ընթացքում յուրաքանչյուր արվեստագետ իր ազատության չափն ինքն է նկարում, ինքն որոշում: Այն ազերի սնունդն ու որ տալիս ենք, այն տարիներին իրենք էին «հոգում» իրենց ազատության նկարման հարցերը:

– Ընդհանուր գծեր կա՞ն նրանց արվեստում:

– Հայ սփյուռքյան բազմաթիվ տարբերույթ է և ոչ կանոնակարգված, որպես մի ուղղություն: Անհատական առումները են որոշում նրա նկարագիրը, առավել նա բազմազանը տարբերվում է մյուս ժամանակների նման ուղղություններից: Հարցն այստեղ սփյուռքյան ժառանգությունն է, տարբեր սերունդների խնդիրը կա: Նորերը, ասենք «3-րդ հարկի» տղաները, երբեմն չեն նկատում (ոչ թե չեն ուզում) Ադալյանի, Էլիբեկյանի, ...

[illegible]

բաց տեղ լցնելու հարց կա:

– Այո, համերգասրահի բաց տեղ է Դոան համաձայն եմ:

– Շահեն Խաչատրյանը վերջերս պատկերասրահում կայացած հանդիպման ժամանակ ասաց, որ հայ իրականությունը և մտածողությունը չէ, որ ծնունդ է տվել այս արվեստին...

– Այդ դեպքում, ինչո՞ւ է հիացած Արշիլ Գորկիով, վանեցի, ծագումով հայ, որին, ճիշտ է, ամերիկյան միջավայրն է խրախուսել: Սխալ է ասել, թե այսինչ արվեստը հիմքից զուրկ է կամ զուրկ չէ, հող ունի կամ չունի: Սա որոշում է անհատը, ստեղծագործողը, արվեստագետը: Պետք է ազատ բացել մարդու արվեստագիտական ընտրությունը, ինքնակամ: Ամբողջ հայ արվեստի պատմությունը շփումների պատմությունն է, նաև՝ բայց այնքան ամփոփված, տեղայնացված, որ ոչ ոք չի շփոթի մի այլ արվեստի հետ:

Բազմազանությունը գալիս է ռուսական ակադեմիզմից, Արևմտյան եվրոպական Սուրենյանցը գերմանական մոդեռնից, Սարյանը՝ ֆովիզմից ու սիմվոլիզմից, բայց ո՞վ կարող է ասել, որ նրանք հայ նկարիչներ չեն: Արվեստագետների ծագի տեսակը երբ մի ուրիշ նկարիչ ունի, ուրեմն ես սխալ եմ:

– Ո՞րն է ազգային կերպարվեստը:

– Ամեն մեկն իր ձևակերպումն ունի: Երբ սկսենք Գառնիի տաճարից ու գանք մինչև Սարյան, զույգի, աշխարհայացքի, պլաստիկայի, կառույցի հայկական բնույթում կգտնենք թե գաղափարների, թե ձևերի, թե հարաբերությունների մեջ: Եվ հենց որ այս երկրագունդը չափազանց փոքր է, անհնար է, որ նույն ճյուղ արտաքինից ոչ միայն ազգային երևույթ նկարչին ազգային չլինի:

– Տեսնո՞ւմ եք սփյուռքի հեռանկարը Հայաստանում:

– Սփյուռքի արվեստի առողջ բացարձակապես լուծված գեղարվեստական արտացոլման նորանոր միջոցների հետ է: Սփյուռքյան միջավայրի որպես նոր ձևով գոյելու երկրորդ դյուրին ուղի, բայց նաև արտահայտչամիջոցների առավել ուղղությունների մեջ այս կամ այն կերպ անդրադառնում են:

– Եթե չեմ սխալվում, Հայաստանի նկարիչների միության նոր համագումարը նախապատրաստվում:

– Այո, Անցյալ տարվա նոյեմբերին ամեն ունեցած համագումարը կայանալ չէր կարող: Չնայած համագումարում ստեղծված կանոնադրական հանձնաժողովը մինչև 93 թ. ապրիլի ավարտին պետք է կանոնադրական նախագծով ... [illegible] 1000 անդամներից գոնե ... ... [illegible]

ԹԵՐԵՎՍ

Հակոբ... «բարյացակամությամբ»

ՌՈՒԲԵՆ ԶԱՐՅԱՆ

1994 թվականի հունվարի 9-ին բոլորեց Սերգեյ Փարաջանովի ծննդյան 70-ամյա տարեդարձը:

Համբավավոր ռեժիսորի ծննդյան օրը նրա արվեստի երկրպագուները հավաքվեցին Մոսկվայում, Կիևում, Երևանում և այլուր: Նաև Թբիլիսիում: Չէ՞ որ ծննդավայրը նրա կենսագրության և ստեղծագործության մեջ առանձնահատուկ տեղ ունի:

Այդ հիշարժան օրը արվեստագետի պատվին պատարագ տրվեց Մեղրանի սուրբ Գևորգ եկեղեցում: Հանդիսավոր արարողությանը ներկա էին Փարաջանովին ճանաչող արվեստասերներ: Այստեղ էին եկել Վրաստանի հայկական մշակութային բարեգործական ընկերության ներկայացուցիչներ, մտավորականներ, արվեստագետներ և այլք: Մասնակիցների թվում էին նաև Սոֆիկո Ճիաուրելին, Կոտե Մախարաձեն, Էլդար Շենգելայան, Լանա Ղողոբերիձեն, Գայանե Խաչատրյանը, Զույլեյա Բաժբեուկ-Մելիքովան և ուրիշներ: Մեծ արվեստագետին իր հարգանքի տուրքը մատուցելու էր եկել նաև Վրաստանի Հանրապետությունում ՀՀ գործերի ժամանակավոր հավատարմատար Լևոն Խաչատրյանը:

Եկեղեցական արարողությունը երգեց մի խումբ հոգեզմայլ մեղեդիներ, իսկ հավաքվածները մոմեր վառեցին խնկի համեմատ հոգու հանգստության համար ի նշան գնահատանքի և երախտիքի:

Այնուհետև վարպետի արտակից բարեկամները և մտերիմները ուղևորվեցին դեպի նրա մխտավայր դարձած արվեստանոց-բնակարանը, որը տեղափոխված է Սրածմինդայի ստորոտին, Կոտե Մեսխու նրբանցքում: Դա արտառոց վերնաշենքի և ջերմ խաների մի հավաքույթ էր: Ոմանք ներկայանում էին կյանքից որոնք ապրում էին Փարաջանովի հետ ունեցած հանդիպումների մասին: Շատերն պատմում էին նրա չիրականացած զարմանալի մտահղացումների մասին: Այո, դժբախտաբար, շատ բան կմնաց

մնաց: Նա երազում էր նկարահանել «Արա Գեղեցիկ», «Սասունցի Դավիթ», «Շուշանիկի տառապանքները», «Խոստովանանք» և այլ ֆիլմեր, որոնք դառնալու էին արվեստի հրաշալիքներ և նվաճելու էին բազմաթիվ մրցանակներ:

Չկար գեղեցկի նվիրյալը, բայց ներկաների հետ էր նրա անխոնջ հոգին և արվեստի մոգական ուժը: Տունը լցված էր Փարաջանովով և օդը հագեցած էր հոգևոր բույրերով: Սեղանին գինի էր և ննջեր, որոնք ներշնչանքի այնքան պետք էին սիրել Ֆիլմ արարողին:

Այդ ամբողջ մթնոլորտը մնայուն եղավ երեկոյան, երբ հեռուստատեսությամբ տրվեց ռեպորտաժ այդ հանդիսության մասին: Վրաց արվեստագետները, անտեսելով վարչակարգերի տարրական կանոնները, հայերին անպատկառ ձևով մեղադրեցին Ս. Փարաջանովի ստեղծագործությունները ու կանոնքը կողոպտելու և Երևան տեղափոխելու մեջ: Նույնիսկ հնչեցին ազդանշել կոչեր, որ պետք է այդ ամենը հետ բերել և Թբիլիսիում ստեղծել նրա տուն-թանգարանը: Ինչպես ասում են, մեկնաբանություններն ավելորդ են:

ԿԻՆՈ

Փլուզված կայսրության արվեստը ողողել է Կիպրոսը

Կիպրոսի նկարիչների միությունը հարցում է ուղղել խորհրդային Ռուսաստանից և Արևելյան Եվրոպայի երկրներից արվեստի ստեղծագործությունների ներհոսքի անհապաղ կրճատման պահանջով: Ինչպես նշված է հարցադրման մեջ, այստեղի միջոցների ձեռնարկման անհրաժեշտությունը պայմանավորված է նրանով, որ կիպրոսյան շատ բիզնեսմեններ սկսել են հենց «բարեկամին» պայմանագրեր նշված երկրների իրենց համագործակիցների հետ, ընդ որում արվեստի գործերի ամենաշատն իրականանում է անհայտ բերքի հետ փոխանակման միջոցով: Աղբյուրում բացի Ռուսաստանի Դաշնության դեսպանության և Կիպրոսի Հանրապետության համար տեղ կազմակերպված ցուցահանդեսավաճառներից, կոչի է ներխուժել կտավների, էտյուդների, խեցեգործական և փայտե արձանների հսկայական հոսք նախկին ԽՍՀՄ հանրապետություններից: Ցավալին այն է, որ հաճախ այդ ստեղծագործությունները պատկանում են տաղանդավոր և բարձր որակավորում ունեցող արվեստագետների և հնարավոր է, ԱՄՀ դեսպանության ազգային հարստության մաս կարող են համարվել: Նման գործունեությունը հանգեցնում է մարդկային և բարձրագույն մշակութային արժեքների, ինչի որ նրանց կորուստ է ժողովուրդների մշակութային ժառանգության բացահայտում և այլ ժողովրդի մշակույթի դրսևորման: ...

Ն. Դ.

ՀԱԿՈԲ ՊԱՐՈՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆԻ ԽԱՂԱՑԱՆԿ

Փետրվար, 1994 թ.

15, 23
ԺԻՐԱՅՐ ԱՆԱՆՅԱՆ
Տախի, տախի...
(կոմեդիա 2 գործ.)

16, 24
ԱՐԱՄԱՇՈՏ ՊԱՊԱՅԱՆ
Արևը ձեզ հետ
(կոմեդիա 2 գործ.)

17, 19, 27
ԳՐԻԳՈՐ ՏԵՐ-ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ
Ախ, ներվեր, ներվեր...
(կոմեդիա 2 գործ.)

18, 26
ԱՐՄԵՆ ԷԼԲԱԿՅԱՆ
Ամենափրկիչ ջրհեղեղ
(կոմեդիա 2 գործ.)

20
ԳԻՅԱ ԿԱՆՉԵԼԻ
Խանումի արարքները
(երաժշտ. կոմեդիա 2 գործ.)

22, 28
Դ. Պսաֆաս
Հիմարից հիմարը
(կոմեդիա 3 գործ.)

Թատրոնի տնօրեն ՀՀ արվեստի գործիչ, ՀՀ ժողովրդական դերասան
ԵՐՎԱՆԴ ՂԱԶԱՆՉՅԱՆ
Ներկայացումների սկիզբը ժամը 16-ին
Տոմսերը վաճառվում են թատրոնի տոմսարկղերում ամեն օր ժամը 10-ից մինչև 16-ը
Ընդունվում են կոլեկտիվ հայտեր
Հեռ. 58 01 01

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ մարզական

ՖՈՒՏԲՈԼ

Հայաստանի հավաքականը անդրայման կմասնակցի Եվրոպայի առաջնությանը

ԱՇՈՏ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ,
ՀՀ մարզական լրագրողների ֆեդերացիայի նախագահության անդամ

Հայաստանի ֆուտբոլի ազգային հավաքականը պետք է մասնակցի Եվրոպայի առաջնությանը: Այս պայքարի որոշում է ընդունել Հայաստանի Հանրապետության ֆուտբոլի ֆեդերացիան, երեկ կայացած իր գործկոմի նիստում:
Ինչ խոսք շատերի մեջ տարակուսանք կառաջացնի այդպիսի որոշումը, քանի որ արդեն կատարված է վիճակահանությունը եւ ըստ որի Հայաստանի Հանրապետության հավաքականը Իսպանիայի, Բելգիայի, Դանիայի, Կիպրոսի եւ Մակեդոնիայի հավաքականների հետ միասին, երկրորդ ընտրական խմբում կպայքարեն 1996 թվականին անգլիական Մանչեսթր քաղաքում կայանալիք Եվրոպայի առաջնության եզրափակիչ փուլի ուղեգրերը: Սակայն այդ կարգի որոշում Հայաստանի ֆուտբոլի ֆեդերացիան ստիպված էր կայացնել, ոչ այնքան հաշվի առնելով իր նախապատրաստվածությունը դեպի այդ հնարավոր, բայց միեւ երիտասարդ խաղը, այլ հայտնվելով ֆինանսական ծանր դրության մեջ:

Հենց այդ հարցն էր, որ հուզում էր ֆուտբոլի ֆեդերացիայի գործկոմի անդամներին: Դա էր պատճառը, որ նիստի օրակարգի առաջին հարցը վերաբերում էր Հայաստանի հավաքական թիմերի Եվրոպայի առաջնության խաղերին մասնակցելու նպատակահարմարությանը:

Հայաստանի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի նախագահ Նիկոլայ Ղազարյանը հանգամանորեն տեղեկացրեց գործի էությունը: Այսօր, որպեսզի Հայաստանի հավաքականը մասնակցի Եվրոպայի առաջնությանը, պահանջվում է 800 հազարից մինչեւ մեկ միլիոն ամերիկյան դոլար, որը, ինչ խոսք, նորաստեղծ ֆեդերացիան չունի եւ չի էլ կարող ունենալ:

Ինչպես հայտնի է ՈՒԵՖԱ-ն, արգելել էր Հայաստանի հավաքականին ընտրական փուլի հանդիպումները անցկացնել սեփական խաղադաշտում այն նշանակելով չեզոք դաշտում: Չհամաձայնելով այդ որոշման հետ մեր ֆուտբոլի ֆեդերացիան բողոքի նամակ էր ուղարկել ՈՒԵՖԱ եւ խնդրել էր վերանայել այդ հարցը: Սակայն մի քանի օր առաջ ՈՒԵՖԱ-ից ստացվեց պատասխան նամակ, ըստ որի ՈՒԵՖԱ-ն կտրականապես մերժում է վերանայել իր որոշումը, եւ Հայաստանի, ինչպես նաեւ Վրաստանի, Ադրբեջանի եւ Մոլդովիայի հավաքականները ընտրական փուլի իրենց հանդիպումները կանցկացնեն չեզոք դաշտում: Իսկ դա արդեն լրացուցիչ բարդություններ եւ խնդիրներ է առաջացնում եւ հանրապետական ֆուտբոլի ֆեդերացիան ի զորու չէ լուծել միայնակ, առանց պետական կառույցների աջակցության: Քանի որ, բացի ազգային հավաքականից, մեր երիտասարդական հավաքականը (մինչեւ 21 տարեկան) նույնպես պետք է մասնակցի նմանատիպ մրցաշարի, որի ընտրական հանդիպումները զուգահեռ, մեկ օրվա տարբերությամբ պետք է անցկացվեն նույն մրցակիցների հետ: Հարկ է նշել, որ երիտասարդական առաջնության ընտրական փուլը համարվում է նաեւ 1996 թ. Ատլանտայում կայանալիք օլիմպիական խաղերի նախնական փուլ եւ այդ մրցաշարի խմբերի հաղթողները միաժամանակ իրավունք ունեն մասնակցելու օլիմպիադային: Ընդհանուր առմամբ մեր հավաքականները պետք է անցկացնեն 20 հանդիպում եւ եթե հաշվի առնենք, որ բոլոր հանդիպումները կկայանան Հայաստանից դուրս, ապա դժվար չէ պատկերացնել թե ինչպիսի գումար եւ միջոցներ կծախսվեն այդ ամենը կազմակերպելու եւ անցկացնելու համար: Իսկ այդ գումարը շատ ավելին է, քան մեկ միլիոն ամերիկյան դոլար: Այդ գումարի մեջ մտնում է մարզադաշտի վարձակալումը, որը, ի դեպ, պետք է համապատասխանի միջազգային չափանիշներին: Այսօր արդեն բանակցություններ են վարվում Կրասնոդարի մարզադաշտի հետ եւ ամենայն հավանականությամբ Հայաստանի հավաքականը իր ընտրական հանդիպումները կանցկացնի հենց Կրասնոդարում: Այս քաղաքը պատահական չի ընտրված: Կրասնոդարի երկրամասը Ռուսաստանի այն հայաշատ վայրերից է, որը ոչ միայն կարող է կազմակերպել այդ կարգի մրցումներ, այլեւ հավաքել բազմահազար հանդիսատեսներ:

Այսօր հանրապետական ֆուտբոլի ֆեդերացիան կանգնած է ծանր ֆինանսական խնդիրների առաջ: Քաջ գիտակցելով, որ Հայաստանի հավաքականների մրցելույթները միջազգային ասպարեզում ոչ միայն ֆուտբոլիստների, այլեւ ողջ հանրապետության պատվի խնդիրն է, ֆեդերացիայի գործկոմը հանձնաժողով ստեղծեց, որը այսօրվանից եւեթ անհրաժեշտ ծրագրեր եւ հաշվարկներ կկազմի, որոնք հնարավոր կլինի ներկայացնել կառավարություն օգնություն եւ աջակցություն ստանալու համար: Հանձնաժողովի կազմում են ընդգրկվել Նիկոլայ Ղազարյանը, Հովհաննես Զանազանյանը, Արսեն Միրզոյանը, Էդուարդ Մարգարովը, Կարեն Փանոսյանը, Հովհաննես Աբրահամյանը եւ Մեժլան Իսրայելյանը:

Այսօր Հայաստանի ֆուտբոլի ֆեդերացիան եւ ընդհանրապես հայկական ֆուտբոլը լուրջ օգնության կարիք ունի: Առաջին հերթին այդ օգնությունը ակնկալվում է կառավարության, ինչու չէ նաեւ հանրապետության նախագահի կողմից:

Ինչեւէ, նշենք, որ նույն վիճակում գտնվող հարեւան հանրապետությունները իրենց ֆինանսական խնդիրները լուծեցին նախագահների մակարդակով, քաջ գիտակցելով, որ ինքնաֆինանսավորումը կարելի է անել նաեւ սպորտի, մասնավորապես ֆուտբոլի միջոցով:

Օրակարգի հաջորդ հարցը առաջնության կառուցվածքի եւ մրցավարական կորպուսի հետ կապված խնդիրներն էին:

Արդեն մարտ ամսին կմեկնարկի Հայաստանի գավաթի խաղարկությունը եւ ազգային ներքին առաջնությունը: Նախորդ երկու առաջնությունների նման մեկնարկը գավաթի նույնպես կանցկացվի երկու շրջանով եւ նույն մրցակարգը կունենա: Թիմերի թիվը կպահպանվի:

Նկատի ունենալով նախորդ առաջնությունների դառը փորձը, կապված մրցավարության ցածր մակարդակի հետ, միջազգային կարգի մրցավար Սլավա Ղազարյանը անթույլատրելի համարեց ոչ պրոֆեսիոնալ մրցավարներին առաջնություն թույլ տալը, իսկ մրցավարական կորպուսի նախապատրաստական հավաքներին անհրաժեշտ ուշադրություն հրավիրեց:

Խոսվեց նաեւ թիմերի անդամավճարների մասին, որը, հաշվի առնելով ներկա պայմանները, շատ թիմերի համար դժվար կլինի մուծել: Այդ իսկ պատճառով, գործկոմը հավանություն տվեց Ս. Ղազարյանի առաջարկին, ըստ որի թիմերից գանձվող մուտքի անդամավճարները զգալիորեն կիջեցվեն եւ կհասցվեն նվազագույնի: Այդ գումարները, ինչպես հայտնի է, ֆեդերացիան օգտագործում է իր աշխատակիցների եւ մրցավարների աշխատավարձերի համար: Այդ գումարները կգանձվեն մրցաշրջանի ընթացքում: Յուրաքանչյուր թիմ, համարվելով դաշտի տեր, խաղից մեկ ժամ առաջ պարտավոր է վարձատրել մրցավարներին (գործկոմի կողմից հաստատված գումարի չափով), հակառակ դեպքում մրցավարն իրավունք ունի պարտություն գրանցել դաշտի տերերին: Այս ձեւը վաղուց է կիրառվում ողջ աշխարհում եւ շատ բնորոշ է:

Նիստում քննարկվող հարցերի թվում էր նաեւ մինչեւ 21 տարեկան ֆուտբոլիստների Հայաստանի հավաքականի գլխավոր մարզիչի հաստատումը (նա միաժամանակ նաեւ օլիմպիական հավաքականի գլխավոր մարզիչն է):

Մի քանի օր առաջ տեղի ունեցած մարզական խորհրդի նիստում այդ պաշտոնի համար առաջադրվել էին Լեւոն Յարալյանի, Սեյրան Գալստյանի, Սամվել Դարբինյանի, Հովհաննես Ղազանչյանի, Հովհաննես Աբրահամյանի, Հովհաննես Զանազանյանի եւ Հարություն Քեհյանի թեկնածությունները: Սակայն գործկոմի անդամները միահամուռ այն կարծիքի հայտնեցին, որ հավաքականը կարող է գլխավորել միայն ազատ մարզիչ, որը չպետք է մարզի որեւէ ակումբ եւ ամբողջովին կտրվի այդ գործին: Այդ իսկ պատճառով այդ հարցի լուծումը հետաձգվեց մոտ օրերս կայանալիք գործկոմի հերթական նիստը:

ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԿՅԱՆՔ

Հավատանք մարզչին եւ նրա սաներին

ՅՈՒՐԻ ՄԵԼՔՈՆՅԱՆ

Վոլեյբոլը սիրված մարզաձեւ է Էջմիածնի շրջանի Ոսկեհատ գյուղում: Այդ գործին մեծապես նպաստում է նաեւ շրջժողկրթբաժնի մանկապատանեկան մարզադպրոցի (տնօրեն Սուրեն Հարությունյան) մարզիչ Մանվել Օհանյանը: Նա արդեն երրորդ տարին է, որ գյուղում հիմնել է խմբակ, ուր ընդգրկված են աղջիկները: Նրանք սիրով են հաճախում պարապմունքների, մանավանդ գիտակցում են, որ մարզիչն անձնական միջոցներով, շատ հաճախ ոտքով է շրջկենտրոնից գյուղ հասնում, որպեսզի երբեք չտխրեն մարզուհիները: Նրանց ուսումնական առաջընթացը նկատելի է. թեեւ խաղացողները 13 եւ ավելի փոքր տարիքի երեխաներ են, բայց անցյալ տարի շրջանի տեղը գրավեցին հանրապետության գյուղականների առաջնությունում:

Իհարկե, սկսնակներից շատերի համար ժամանակավոր բնույթ կրեցին պարապմունքները եւ մի մասը հրաժարվեց այդ ընտրած մարզաձեւից: Բայց նրանց անմիջապես փոխարինում են նորերը, եւ դա օրինաչափ երեւույթ է սպորտում: Կարեւորն այն է, որ մարզումները չեն ընդհատվում եւ Օհանյանի ղեկավարությամբ առողջ մթնոլորտ է տիրում Ոսկեհատում:

Որքան հաճելի, նույնքան էլ զարմանալի է, որ նույնիսկ ձմռան խստաշունչ ամիսներին մարզումները չեն դադարում: Այս առթիվ ահա թե ինչ ասաց գրույցի ժամանակ Մանվել Օհանյանը. «Գյուղական վայրերի երեխաներն առավել ազատ են ձմռանը եւ նրանց չպետք է ազատ թողնել: Սա նկատի ունենալով է, որ մենք խստացնում ենք պարապմունքների գրաֆիկը: Բացի այդ, ես պարտավոր եմ վարձահատույց լինել եւ մեր մարզադպրոցի ղեկավարությանը, որը հաճախ ուշադրություն է հատկացնում մեր աշխատանքի կատարելագործման համար: Իմ սաներին ապահովված են մարզագույքով, համազգեստով, կազմակերպվում են զորամասեր եւ այլն, եւ Ոսկեհատի միջնակարգ դպրոցի տնօրինությանը, որը պարապմունքներին սիրով է մարզադահլիճ տրամադրում: Ուստի մնում է, որ իմ սաներն արդարացնեն այդ հոգատարությունը, մարզիչների եւ նրանց ծնողների վստահությունը:

Հեռանկարային մարզուհիներ Ոսկեհատում քիչ չեն: Նշեմ թեկուզեւ Ժենյա Հովսեփյանին, Հերմինե Բաղդոյանին, Քրիստինե Տեր-Խաչատրյանին, Սաթիկ Գասպարյանին, Անահիտ Գալստյանին... Նրանց հետ նույնպես այժմյան աշխատանքներ պետք է տանենք, որպեսզի կարողանանք մեր սաներով համալրել հանրապետության հավաքականները...»:

Հավատանք աշխատասեր մարզչին եւ նրա սանուհիներին: ■

ՖՈՒՏԲՈԼ. ԵՎՐՈՊԱ-96

Հայաստանի հավաքականի մրցակից երկրների ճամբարում

Իտալիա
21-րդ տուր

«Տեներիֆե»-«Ռայո Վալե.»	3:1
«Ատլետիկո» Մ.-«Վալենսիա»	2:0
«Վալյադոլիդ»-«Ռեալ» Մ.	0:0
«Օսասունա»-«Սեւիլյա»	0:0
«Սարագոսա»-«Ռեալ» Ս.	3:0
«Բարսելոնա»-«Ալբասետե»	2:1
«Ատլետիկո» Բ.-«Լերիդա»	4:0

1.	Լա Կորունյա	32 միավոր
2.	Բարսելոնա	28
3.	Խիխոն	26
4.	Ռեալ Մ.	25
5.	Ատլետիկո Բ.	24
6.	Սարագոսա	22
7.	Սեւիլյա	22
8.	Ալբասետե	22
9.	Ռասինգ	22
10.	Օվյեդո	22
11.	Ռեալ Ս.	22
12.	Ատլետիկո Մ.	20
13.	Տեներիֆե	20
14.	Վալենսիա	20
15.	Լոգրոնես	18
16.	Ռայո Վալեկանո	18
17.	Սելտա Վիգո	17
18.	Վալյադոլիդ	15
19.	Օսասունա	13
20.	Լերիդա	12

Բելգիա
22-րդ տուր

«Գենկ»-«Անդերլեխտ»	0:2
«Սերենգ»-«Լա Գանտուազ»	3:0
«Լիեժ»-«Բրյուգե»	2:1
«Վարեգեմ»-«Անտվերպեն»	1:2
ՖԿ «Բրյուգե»-«Շառլըրուա»	2:1
«Մալինես»-«Լիերս»	0:0
«Էկերեն»-«Օստենդ»	1:2
«Սոլենբեեկ»-«Լոմել»	0:0
«Բեւերեն»-«Ստանդարտ»	0:2

1.	Անդերլեխտ	36 միավոր
2.	ՖԿ Բրյուգե	34
3.	Սերենգ	30
4.	Շառլըրուա	29
5.	Անտվերպեն	28
6.	Ստանդարտ	24
7.	Մալինես	24
8.	Օստենդ	23
9.	Լոմել	22
10.	Էկերեն	20
11.	Լա Գանտուազ	20
12.	Բեւերեն	19
13.	Լիեժ	18
14.	Լիերս	17
15.	Բրյուգե	17
16.	Սոլենբեեկ	16
17.	Վարեգեմ	11
18.	Գենկ	8

ՄԱՐԶԱԴԱՇՏԵՐ

«Մարականան» հիվանդ է

Աշխարհի ամենամեծ մարզադաշտը. Ռիո դե Ժանեյրոյի (Բրազիլիա) «Մարականան» վերջերս մի շարք շինարարական աշխատանքներից հետո նորից բացեց իր դռները մարզասերների առջեւ: Սակայն նրա տարողությունը սահմանափակվեց 133 690 տեղով: «Մարականան» կառուցվել էր 1950 թ. ֆուտբոլի աշխարհի առաջնության համար: Հենց այդ մարզադաշտում հուլիսի 16-ին տեղի ունեցավ հանրահայտ եզրափակիչ հանդիպումը Բրազիլիայի եւ Ուրուգվայի հավաքականների միջեւ: Այն օրը սահմանվեց ինչ-որ ռեկորդ. պաշտոնապես 199 854 մարզասեր արձանագրվեց: Սակայն ոչ պաշտոնական տվյալների եւ բրազիլացիների պնդումների համաձայն, «Մարականայում» տեղ էր գրավել 210 220 հազար մարդ, որն էլ աշխարհում եզակի երեւույթ է: Բրազիլացիները պարտվեցին 1-2 հաշվով եւ սգի մեջ գցեցին ամբողջ երկիրը: 1964 թ. «Մարականան» նոր անուն ստացավ՝ «Estato Mario Filno» (Մարիո Ֆիլիոյի մարզադաշտ): 1969 թ. Բրազիլիա-Պարագվայ խաղին ներկա էր 183 000 հանդիսատես, իսկ Բրազիլիա-Ուրուգվայ հանդիպմանը՝ 150 000: Դրանից հետո, հետզհետե պասարկվելով, կորցրեց մարզասերների ուշադրությունը դեպի այդ ռեկորդակիր կառույցը: «Դաշտը կորցրել է իր հոգին, իր սիրտը» ասում էին բրազիլացիները. Բրազիլիայի ֆուտբոլային աստղերը ինչպիսին են Պելեն, Գարինչան, Զիկոն բազմաթիվ ուրախ պահեր են պարգեւել իրենց երկրպագուներին այս դաշտում: Այսօր 440 աշխատակիցներ ամեն օր հետեւում են մարզադաշտի մաքրությանը եւ տեխնիկական գործերին: Վերջերս, սեպտեմբերի 19-ին Բրազիլիա-Ուրուգվայ հանդիպմանը ներկա էր 120 000 հանդիսական: Սակայն, 15 օր անց, միայն 15 000 մարդ եկավ «Ֆլամենգո»-«Բոտաֆոգո» խաղին: «Ինչի՞ համար է այսքան մեծ մարզադաշտ» հարցնում են բրազիլացիները: ■

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Օրակարգ

ԱՊՀ

Անկախությունը հոգնեցրել է հանրապետություններին

ՍԱՆԿՏ ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 8 ՓԵՏՐՎԱՐ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Միջխորհրդարանային համաժողովի խորհրդի այսօրվա նիստը վկայում է, որ մեր երկրների ժողովուրդները հոգեբանորեն տրամադրված են մերձեցման, հայտարարեց Վրաստանի խորհրդարանի նախագահ Վ. Գոգուաձեն, մամլո ասուլիսում:

Տաջիկստանի ԳԽ առաջին փոխնախագահ Ա. Դոստիեն ասաց. «Մենք արդեն ճաշակել ենք դառնության դառը պտուղները: Մեր բարեկամությունը, որը ոչ թե 70 տարվա, այլ դարերի պատմություն ունի, ավելի ուժեղ է այսրոպեական քաղաքական շահերից: Երբ մենք Տաջիկստանում խուսափեցինք քաղաքացիական պատերազմից, դա կատարվեց միայն ԱՊՀ երկրների շնորհիվ»:

Կիրգիզստանի ԳԽ նախագահ Մ. Շերիմկուլովը անհամաձայնություն հայտնեց նրանց հետ, ովքեր ասում են, թե միջխորհրդարանային ժողովն ապագա չունի: Որպես ապացույց նա բերեց այն փաստը, որ նիստի նախօրեին համաժողովի շենքի առջեւ դրոշներ պարզեցին երկու նոր մասնակիցներ՝ Վրաստանը եւ Ադրբեջանը:

«Համաժողովի ամբողջ աշխատանքն ուղղված կլինի մեր պետությունների մերձեցմանը, ասաց խորհրդի նախագահ ընտրված Վ. Շումեյկոն: Մենք ձգտում ենք իրափոխադարձության հիման վրա համաժողովի մասնակից բոլոր երկրների շահերի պաշտպանության մեխանիզմներ»:

Խորհրդի նիստում քննարկված առավել էական հարցերից մեկը, Շումեյկոյի կարծիքով, կանոնակարգում այն կետը մտցնելու առաջարկությունն է, որ բազմակողմ, ինչպես նաեւ երկկողմ պայմանագրերը նախ քննարկվեն խորհրդի նիստերում: Նրա խոսքերով, դա թույլ կտա խուսափել ներկայումս գործող այն սկզբունքից, երբ մի կողմն սպասում է մյուսի կողմից փաստաթղթի վավերացմանը, եւ համատեղ փաստաթղթերի վավերացման շուրջը համաձայնության գալ նույն օրը:

Նիստի արդյունքները դրականորեն գնահատեց Բելառուսի ԳԽ նախագահ Մ. Գրիբը: «Մեր պատվիրակությունը եռանդուն կերպով կմասնակցի միջխորհրդարանային համաժողովի աշխատանքին, հայտարարեց նա: Բելառուսը շահագրգռված է ԱՊՀ շրջանակներում փոխգործողության օրենսդրական հիմքի զարգացմամբ»:

Խորհրդի նիստի դրական արդյունքներից մեկն այն է, որ Հայաստանի եւ Ադրբեջանի պատվիրակությունների ղեկավարները՝ ընդունեցին Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության խաղաղ լուծման անհրաժեշտությունը, պաշտպանելով ԱՊՀ միջխորհրդարանային խմբի նախաձեռնությունը, որը մտադիր է այդ խնդրին նվիրված հերթական հանդիպումն անցկացնել գարնանը Բիշքեկում:

Խոսելով անցած շաբաթ Թբիլիսիում ստորագրված ռուս-վրացական պայմանագրի մասին, Վրաստանի խորհրդարանի նախագահ Վ. Գոգուաձեն ասաց, որ դրանում «Աբխազիայի համար որեւէ սպառնալիք չկա»:

«Առայժմ հանրությունը բավարար չափով տեղեկություններ չունի այդ պայմանագրի մասին, որովհետեւ այն քննության, ընդգծեց Վ. Շումեյկոն: Պայմանագիրը կքննարկվի խորհրդարանի երկու պալատներում: Այնուհետեւ մենք կանցկացնենք խորհրդարանային ունկնդրումներ, եւ միայն դրանից հետո պայմանագիրը կներկայացվի վավերացման»:

ԱԴՐԲԵՋԱՆ

Ադրբեջանում ոչ թե յոթ, այլ հինգ միլիոն մարդ

ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Սոցիոմետր» սոցիոլոգիական անկախ կենտրոնի փորձագետների գնահատմամբ, Ղարաբաղի համար մղվող պատերազմն սկսվելուց ի վեր Ադրբեջանի բնակչության թիվն անշեղորեն նվազում է եւ ներկայումս մոտենում է 5 միլիոնին: Նման եզրահանգման արվել է ադրբեջանական մամուլի եւ տեղեկատվական միջոցների բովանդակային վերլուծության (կոնտենտ-անալիզի) հիման վրա:

Կենտրոնի տնօրեն Ահարոն Ադիբեկյանի Նոյյան Տապան գործակալությանը տրամադրած մեկնաբանություններում նշվում է, որ ադրբեջանական պաշտոնական վիճակագրության համար քանակական ցուցանիշի բարձրացումը մի քանի նպատակ ունի, մասնավորապես, միավորել բոլոր էթնիկական խմբերը եւ ուժեղացնել ազգայնականացված բանակը («Մենք յոթ միլիոն ենք», Բաքվի պաշտոնական քաղաքականության սիրած կարգախոսը): Սակայն գլխավոր նպատակը ձգտումն է ապացուցելու, որ Ղարաբաղի 150 հազարանոց հայ բնակչության ազգային ինքնորոշման պահանջը դրսից ցուցադրվող հզոր աջակցություն է (վարձկաններ, «հայկական էլիտ դիվիզիոն կորպուս» եւ այլն): Մինչդեռ հաշվարկը ցույց է տալիս, որ հայերի էթնիկական զտումից եւ Ադրբեջանից ռուս եւ ռուսալեզու բնակչության հեռացումից հետո հանրապետությունից ինքնակամորեն սկսեցին հեռանալ գաղթականները եւ զորակոչի տարիքի անձինք, որոնք չեն ուզում բանակում ծառայել: 5 միլիոնից հանելով լեզգիների, թալիշների, քրդերի, ինչպես նաեւ մնացած ռուսների ու հրեաների քանակը, բուն ադրբեջանցիների թիվը կկազմի մոտավորապես 3-3,5 մլն մարդ: Իսկ այս թիվը Ղարաբաղյան հայերի քանակին հավասարեցվում է այնպես, ինչպես արաբական շրջապատը՝ նրա դեմ կռվող Իսրայելի հրեաների թվին:

Երբ մի կողմ թողնենք մեր տարածաշրջանի ռազմական հակամարտությունները, շարունակեց Ադիբեկյանը, եւ հաշվի առնենք, որ արտագաղթը, թեկուզ եւ փոքր չափերով, տեղի է ունենում նաեւ Հայաստանից եւ Վրաստանից, ապա մնում է արձանագրել, որ դրա պատճառով սպասվելիք 20 մլն-ի փոխարեն դարավերջին Անդրկովկասում ապրելու է մոտ 15 մլն մարդ: Սա անկասկած բացասաբար կանդրադառնա տարածաշրջանի ռազմավարական նշանակության վրա: Իսկ Ադրբեջանի ժողովրդագրական նկարագրում առաջ կգա երկու «փոս», առաջինը կապված կլինի կենդանի ուժի զգալի կորուստների եւ զորակոչի տարիքի անձանց հարկադիր արտագաղթի հետ, իսկ երկրորդը՝ 800 հազ. փախստականների առկայության հետ, որոնց մեջ նկատվում է ծնելիության կտրուկ անկում եւ մանկամահության աճ»: ■

ԲԱԼԿԱՆՆԵՐ

Աշխարհը մոտ է երրորդ աշխարհամարտին

սկիզբը տես էջ 1

ցամաքային զորքերի միջամտությունը: Իսկ դա այն է, ինչից սարսափում են բոլոր արեւմտյան մայրաքաղաքներում, առավել եւս, որ դեռ թարմ են հիշողությունները ֆաշիստական Գերմանիայի դեմ սերբերի վարած պարտիզանական պատերազմի ընդունակության մասին: Կցանկանա՞ արդյոք Բիլ Քլինթոնը նոր Վիետնամ մատուցել ամերիկացիներին: Ֆրանսիացիները եւս սարսափում են ռազմական գործողությունների ծավալման հեռանկարից, արդարացիորեն անհանգստանալով Բոսնիայում տեղաբաշխված վեց հազար ֆրանսիացի զինծառայողների ճակատագրով: Զսպվածություն է ցուցաբերում նաեւ Գերմանիան, որի իշխանությունները չնայած հասարակական կարծիքի մեծ ճնշմանը, առայժմ սթափ ու հավասարակշռված վերաբերմունք են ցուցաբերում բալկանյան խնդրի նկատմամբ: Սերբերի դեմ կտրուկ միջոցառումների կիրառման չափազանց դեմ են հանդես եկել նաեւ մահմեդական երկրները: Թուրքիայի ու Պակիստանի կին վարչապետների վերջերս կայացած այցելությունը Սարաեւո բազմաթիվ հոգեբանական պահեր պատճառեց միջազգային հանրությանը: Բայց նշանակո՞ւմ է դա արդյոք, որ Արեւմուտքը տեղի կտա մահմեդական աշխարհի պահանջների առջեւ:

Ամեն դեպքում պատմությունն ունի իր տրամաբանությունը եւ երբ պատերազմը Եվրոպայում հասունացել է, ապա նրա սկիզբը ընդամենը ժամկետների հարց է: Ա. Տ.

Սահմանը խախտելու հերթական փորձը

ՄՈՍԿՎԱ, 9 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՍՆԱՐԸ: Ռուսաստանի Դաշնության դաշնային սահմանային ծառայության մամլո կենտրոնը հաղորդել է, որ փետրվարի 7-ի երեկոյան շուրջ 30 զինյալներ Աֆղանստանից փորձ են արել ներխուժել անցնել տաջիկական Փյանջի սահմանապահ ջոկատի 12-րդ ուղեկալի տեղամասում: Զինյալները ելից դիրքեր էին գրավել կղզիներից մեկում, մտադրվելով արագ անցնել Փյանջ գետը: Սահմանապահները հուժկու հարված են հասցրել կղզուն, որից հետո զինյալները նահանջել են իրենց տարածք:

Եղանակը Հայաստանում

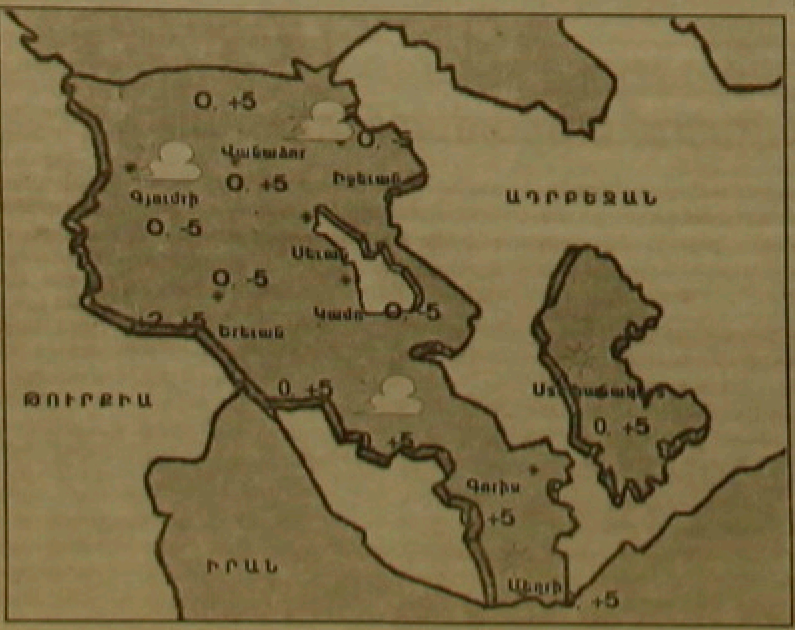

ԽՄԲԱՆԿԱՐ

Վրաստանում «զտում» է անցկացվում

ԹԲԻԼԻՍԻ, 9 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Վրացական աղբյուրները հաղորդում են, որ վերջին երկու շաբաթներին ծառայողական յարաշահումների, ինչպես նաեւ քրեական աշխարհի հետ ունեցած կապերի պատճառով հեռացվել է 900 ոստիկան, այդ թվում 180 սպա:

Առգրավվել է թմրադեղերի մեծ քանակություն

ՄՈՍԿՎԱ, 8 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՌԻԱ-ՍՆԱՐԸ: Մոսկվայի ՆԳ վարչության եւ Ռուսաստանի ՆԳՆ աշխատակիցներին հաջողվել է առգրավել թմրադեղերի խոշոր քանակություն: Համատեղ գործողության ընթացքում փետրվարի 7-ին «Ինտուրիստ» հյուրանոցի մոտ կալանվել են 23-ամյա սոխումցի եւ 34-ամյա մոսկվացի: Նրանց մոտ հայտնաբերվել է 5618 գրամ զուտ ափիոն: «Սա վերջին ժամանակներս ամենամեծ «ավարն է», ասաց միլիցիայի 108-րդ բաժանմունքի պետ Վլադիմիր Կոլոկոլցեւը: Դժվար է նույնիսկ ստույգ նշել դրա արժեքը, այն կազմում է մի քանի միլիոն դոլլար»: Ինչպես հայտնի դարձավ ՌԻԱ-ին, թմրադեղը բերվել էր Կովկասից Մոսկվայում տարածելու համար:

Կոզիրեւի այցը Ուզբեկստան

ՏԱՇՔԵՆԴ, 8 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՌԻԱ-ՍՆԱՐԸ: Մինչեւ փետրվարի վերջերին Մոսկվայում Ռուսաստանի եւ Ուզբեկստանի նախագահների հանդիպումը, մենք բավական լավ մշակումներ կունենանք տնտեսական, ռազմական, մարդասիրական բնագավառներում, լրագրողներին հայտնեց Ռուսաստանի արտգործնախարար Անդրեյ Կոզիրեւը Ուզբեկստանի արտգործնախարարությունում իր այսօրվա բանակցություններից հետո: Ռուսաստանի նախարարի կարծիքով Տաշքենդի բանակցություններից հետո հնարավորություն կա մոսկովյան հանդիպման ընթացքում ստորագրման հանձնարարելու այնպիսի համաձայնագիր, որը հաշվի կառնի երկու երկրների շահերը: Կոզիրեւի խոսքերով Ուզբեկստանի ղեկավարությունը ակնհայտորեն տրամադրված է գործնականորեն լուծելու ռուսալեզու բնակչության կյանքի, աշխատանքային կարգավորման եւ այլ հարցեր:

Թուրքիան ճնշում կգործադրի՞ Ալիեւի վրա

Ինչպես արդեն հաղորդել էինք, պաշտոնական այցով Թուրքիայում գտնվող Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը շարունակում է իր հանդիպումները թուրքական բարձրաստիճան ղեկավարության հետ: Մեկնաբանելով նախագահ Ալիեւի այցը, ՀՀ արտգործնախարարության մի բարձրաստիճան պաշտոնյա մեր թղթակցին հայտնել է, թե հույս ունի, որ Թուրքիան գիտակցում է, թե ինչպիսի հետեւանքներ կարող է ունենալ Ադրբեջանի կողմից վարած անհեռանկար ռազմական քաղաքականությունը, եւ ճնշում կգործադրի նախագահ Ալիեւի վրա՝ վարելու խաղաղ լուծմանը նպաստող քաղաքականություն:

«Վստահ ենք, որ Թուրքիան զորավիգ կկանգնի խաղաղ ծրագրերի իրագործմանը», ասաց հայ դիվանագետը: ■

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

SIGELLA

«Սիգելլա» ֆինանսային ընկերությունը տեղյակ է պահում, որ «ԵՄԵԼԻԱ» բարձր էֆեկտիվություն ունեցող կալորիֆերային վառարաններից մնացել են ընդամենը տասներկուսը:

Ինքներդ որոշեք, ուզո՞ւմ եք, թե ոչ դասվել երջանիկ օգտագործողների թվին: Միայն նկատի ունեցեք, վաճառքը կտեւի մինչեւ փետրվարի 20-ը եւ 20% զեղչով:

Աշխատանքի ժամերը ամեն օր ժ. 10.00-16.30 առանց ընդմիջման
Մեր հասցեն. Պուշկինի 3ա (Ժուռնալիստների տուն)
Հեռ. 56-47-57

Լավ է ուշ, քան երբեք:

ՀՀ կառավարության «Պարբերական» հրատ. տպարան, Երեւան 23 Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Տպաքանակ 15 000. Պատվեր 1690 Ստորագրված է տպագրության 9. 02. 1994 Գինը՝ 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@